

Сөздөр жана сөз айкаштары

Шаар:

- байыркы, эски, жаш, жаңы;
- азыркы, ири, чоң, өнөр жайлуу, порт, эң маанилүү темир жол түйүнү;
- өсүп келе жаткан, экономикалык, тарыхый, маданий, административдик, саясий борбор;
- анча чоң эмес шаарча; борбор шаар, борбор, район, квартал;
- жаңы курулуш;
- микрорайон;
- негиздөө, куруу, план боюнча куруу;
- жаңы ат берүү, сыйлоо;
- көрүү, сейилдөө, шаарды аралоо, адашуу, шаарды жакшы билүү, көрктөндүрүлүүдө, жакшырууда, өсүүдө;
- өнүгүүдө, бардык ыңгайлуулуктар түзүлүүдө;
- жайгашкан, каякка чейин созулган?
- белгилүү, көрүнүктүү, эмнеси менен даңкталат?

үй:

- кирпич, таштан курулган, жыгач, панель, ири блоктун, көп кабаттуу;
- бурчтагы үй, жашаган;
- бардык шарттары бар;
- балкону бар үй, колонналары менен, үйдүн фасады (негизги бөлүгү, капталы);
- үйдүн архитектурасы 18 кылымга таандык;
- үйдү ремонттоо;
- фасад, сырдоо, эксплуатацияга берүү.

имарат:

- эски, азыркы учурдагы, бийик, тогуз кабаттуу, көп кабаттуу, келишимдүү;
- заводдун имараты, театрдын, университеттин;
- аркасы бар имарат; куруу, кайра куруу, салуу, тургузуу, калыбына келтирүү, реконструкциялоо, талкалоо, бузуу;
- Байтик көчөсүнө чейин созулат;
- имаратта улуттук музей орун алган.

курулуш:

архитектуралык, монументалдуу, чоң курулуш, зор курулуш, спорттук стадион, кышкы стадион, бассейин, жасалма муз тебүүчү жай.

дворец (сарай): кооз, эң чоң, эң зор, байыркы; Кожомкул атындагы спорт сарайы, «Сейтек» балдар дворечи, маданият дворечи.

аянт: тарыхый белгилүү атактуу даянттуу борбордук эң чоң эң зор

аянттагы парадды, демонстрацияны, аянттагы аскер парадды, спортсмендердин жүрүшү (походу), аянттагы жүрүш.

көчө: узун, кыска, кенен, борбордук, жаадай түз, тынч, күүлдөгөн, чуулдаган, таза, кир, бактуу, ийри, туюк, кыска; өткөөл, проспект; бульвар; суу жээгиндеги көчө.

көчө ... чыгат, көчө ... алып барат; көчөдө ... бар; шыпыруу, тазалоо, суу чачуу, карды күрөө, электр фонарлары аркылуу жарык берүү.

көпүрө: эски, жаңы, жыгач, темир бетон; заманбап конструкциядагы, көпүрөнүн темир тосмосу (тору).

ресторан: биринчи класстагы, улуттук тамактар менен; уйгур ашканасы, чыгыш элинин жана европа элинин ашканасы, орус тамагы.

ашкана (университеттин, заводдун, диетикалык, мектептин); кафе сүт азыктары, сүт, чай, кофе, балмуздак; буфет, тез татым, өзөк жалгоо, чүчвара, шишкебек; туулган күндү майрамдоо (белгилөө), үйлөнүү тоюн ресторанда өткөрүү, ашканада тамактануу (түштөнүү), тойкана.

дүкөн: универсалдык, борбордук, чарбалык, өндүрүш товардык; китеп дүкөнү, китептер үйү, букинисттик;

азык-түлүк дүкөнү: гастроном, кезметтик (дежурный), фирмалык; «Союзпечаттын» күркөсү; дүкөндөн сатып алуу, дүкөн товарларды сатат, 9дан 19га чейин ачык (иштейт), тыныгуу12ден 13кө чейин, дем алыш күндөрү, тыныгуусуз иштейт.

вокзал: темир жол, автобус; Пишпек вокзалы, батыш вокзалы, чыгыш вокзалы; делегаттарды вокзалдан тосуу, курбумду (досумду) вокзалдан узатуу; платформа; поезд №2 платформага келет, поезд № 3 платформадан жөнөйт.

аэропорт: расмий делегаттарды тосуу, расмий делегаттарды узатуу, рейсти күтүү, күтүү залы, кафеси, сактоочу жайы, чач тарач.

мейманкана: бийик; биринчи класстагы, эң жакшы, мыкты; «Кыргызстан» мейманканасы, беш жылдыздуу «Достук» мейманканасы; токтоо, жайгашуу, мейманканадан номер алуу.

завод: ири, чоң; машина куруу, «Кыргызавтомаш» заводу, завод өндүрүп чыгарат, товарларды өндүрөт, продукция чыгарат; курулган, кийинки жана азыркы жабдуулар менен жабдылган.

фабрика: текстиль, тигүү, бут кийим, токуу; кир жуучу фабрика; фабрикада иштөө.

телевизиондук мунара: 400 метр бийиктиктеги, ретрансляциондук мунара; шаардык телевизиондук мунара, сигналдарды берет, кабыл алат.

саат: шаардык, мунара, куранттар; Кремль куранттары; Кремль куранттарынын урушу; убакытты көрсөтөт, так убакыт, так убакытты көрсөтөт.

сурап билүү бюросу: шаардык, борбордук, вокзалдын сурап билүү бюросу, автовокзалдын сурап билүү бюросу; шаар боюнча маалымат берүү; маалыматты тактоо; шаар боюнча маалымат таануу, тааныш адамдын адресин (дарегин) сурап билүү, тактоо.

жашоо: шаарда жашоо, шаардын четинде, шаардын тегерегинде, шаардын борборунда, шаардын сыртында; Манас проспектинде; № 17 үйдө, 80-квартирада, үчүнчү кабатта; шаардын тургуну, шаардык, жергиликтүү адам, шаардын жашоочусу (уроженец); бишкектик, нарындык, токмоктук, москвалык, петербургдук, одессалык; шаардын турмушу (экономикалык, саясий, маданий, театралдык); турак үй турган квартал (район), кичирайон, жаңы конуштар.

жайгашуу (болуу): борбордо жайгашуу, аянттын ортосунда; имараттын оң тарабында (оң жагында), сол жагында (тарабында); проспектин баш жагында, аяк жагында; үйдүн жанында, үйдө, үйдүн каршысында; үйдүн алдында, үйдүн артында (ары жагында); иштен анча алыс эмес, көчөнүн эки тарабында; Токтогул көчөсүнүн бурчунда, Ала-Тоо аянтында, шаардын сыртында.

жергиликтүү кеңеш: шаардык кеңеш, шаардык кеңештин төрагасы; шаардык кеңештин төрагасынын орун басары, бөлүм башчылары; шаардын экономикалык, саясий, маданий турмушуна жетекчилик кылуу.

банк: мамлекеттик, коммерциялык, жеке, швейцариялык; мамлекеттик банктын (эсептөө, валюталык, экономикалык, юридикалык) бөлүмдөрү; ири капиталды жайгаштыруу, түрдүү финансылык операцияларды жүргүзүү; жеке мүлктөрдү сактоо,

сот: эл соту, райондук, шаардык, жогорку, конституциялык; элдик судья (сот), сот заседатели; прокурор; адвокат; соттоо, өкүм чыгаруу, айыптоочу (мамлекеттик), жактоочу, аксакалдар соту.

милиция: шаардык, райондук; милициянын бөлүмдөрү; милиционер; тартипти сактоо, мамлекеттик менчик жана коомдук коопсуздук; дареги боюнча каттоодо туруу; тартип бузуу, коомдук тартипти бузуу; чара көрүү, айып салуу, айып тартуу.

архитектуралык ансамбль: келишимдүү, көрктүү, кооз, сындуу, эң сонун, бүткөн, кайталангыс, теңдешсиз; аянттын ансамбли, мемориалдык борбор; «Манас» архитектуралык ансамбли курулган; имараттар бири-бирин толуктап турушат.

архитектура (зодчество): учурдагы, байыркы, байыркы кыргыз; шаардык; архитектуралык эстеликтер; архитектор, зодчий; имаратты (үйдү) архитектор курган (архитектордун долбоору боюнча курулган), ХХ кылымдын архитектурасы катары мамлекет тарабынан коргоого алынган.

скульптура: байыркы, аллегориялык; монументалдуу; скульптуралык группа; шаарды кооздоо.

эстелик: тарыхый, баалуу; коло, мрамор; Токтогулдун эстелиги, Бүбүсаранын эстелиги; баатырлардын эстелиги; эстеликтин постаменти;obelisk; белгисиз жоокердин эстелигин тургузуу, куруу, салуу; көрүү, жакшылап кароо;

шаар чарбасы: электростанция, жылуулук электростанциясы (ТЭЦ); канализация; суу түтүктөрү; шаардык суу каналы; шаарды электр менен камсыз кылуу, газ менен, суу менен.

бак (парк): калың, жашыл, көлөкөлүү; маданий жана эс алуу паркы, шаардык; парктын аллеясы; сквер; зоологиялык бак (зоосад); паркты жашылдандыруу, бөлүү, бак тигүү, гүл тигүү, гүлзарда иштөө.

жасалга (кооздук): жөнөкөй, жупуну, асем, көрктүү, келишкен, сонун, кооз, майрамдык; желектер, электр гирляндалар менен имаратты жасалгалоо, скульптура менен жасалгалоо (кооздоо) майрам күндөрүндө.

көрүнүш: эң сонун, керемет, эң жакшы, сонун; сүрөт тартууга ылайык; Ала-Тоонун көрүнүшү, шаардын көрүнүшү, көлдүн көрүнүшү; кайталангыс көрүнүш; көрүнүшүнө суктануу.

турмуш тиричилик жактан тейлөө: жаңы, заманбап жабдуулар менен жабдылган; тейлөө кызматы; буйрутма кабыл алуу; ар түрдүү кызмат аткаруу; калкка кызмат кылуу.

химиялык жол менен тазалоо: тез арада, шашылыш; костюмду тазалоого алып баруу, тагын кетирүү;

кайрымдуулук жардам көрсөтүү бюросу: калкка (элге) көптөгөн кызмат көрсөтөт (контрактын үйлөрүн жыйынтыгына бардык тараптарды

кызмат көрсөтөт (квартираны, үйлөрдү жыйнаштыруу, полду, терезелерди жуу; оорулуу адамга жардам көрсөтүү; кир жуу, үйлөрдү сырдоо, актоо ж.б.)

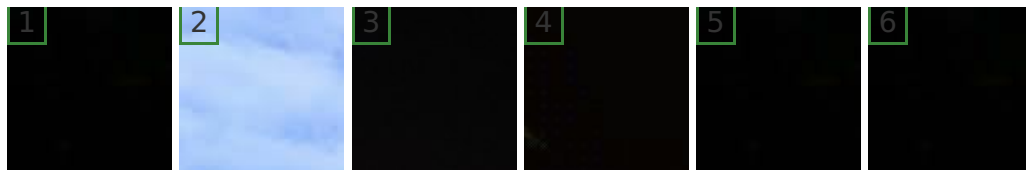
көрүстөн (мүрзө): Ала-Арча көрүстөнү, Ата-Бейит көрүстөнү; мүрзө; мүрзөгүл; белгисиз жоокердин мүрзөсү, мүрзөгө коюу; узатуу зыйнаты, акыркы сапарга узатуу, маркум менен коштошуу; аза күтүү; көңүл айтуу.

прокат: прокатка алуу (убактылуу пайдаланууга алуу); чаң соргуч, муздаткыч, идиш аяк, телевизор, магнитофон, видеокамера ж.б.

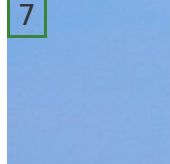
ателье: аялдар үчүн, эркектер үчүн; тыш кийимдер; модалар ательеси; бут кийимдерди оңдоочу ателье (мастерская), өтүкчү, саат оңдоочу, чаң соргучтарды оңдоочу; ательеге көйнөк тиктирүү (оңдотуу), ательеге көйнөк, костюм тиктирүү; бут кийимди тиктирүү (оңдотуу); саат оңдотуу.

чач тарач: аялдар салону (залы), эркектер салону, чачты жасатуу, чачты тароо, кырктыруу, тегиздетүү; чачты боёо, массаж жасатуу, маникюр, тырмакты иретке келтирүү, сакал алдыруу, сакал, мурут алдыруу, химиялык жол менен тармалдоо; модалуу прическа жасатуу.

Сиз кайсы шаарда (айылда, кыштакта) төрөлгөнсүз (туулгансыз)? Сүрөткө карап жооп бергиле.

1 Бишкекте 2 Баткенде 3 Караколдо 4 Таласта 5 Нарында 6 Ошто

7 Жалал-Абадда

Бишкекте Баткенде Таласта Караколдо Нарында
 Жалал-Абадда Ошто

Лексиканы өздөштүрүү үчүн суроолор

Төмөнкү суроолорго жазуу түрүндө жооп бергиле.

1. Сиз кайсы шаарда (айылда, кыштакта) төрөлгөнсүз (туулгансыз)? Ал шаарда канча киши жашайт? Азыр кайсы шаарда окуйсуз? Ал шаар эмнеси менен белгилүү? Бул шаардын эмнеси жакты / жаккан жок?
2. Шаардын кандай кооз жерлери менен таанышууга үлгүрдүңүз? Кайсы архитектуралык ансамбль сиз үчүн өзгөчө кызыгууну туудурду жана эмне үчүн? Бул ансамблди кайсы архитектор (же архитекторлор) жаратыптыр? Ага кайсы имараттар (курулуштар) кирет? Шаардын кайсы көчөсүн, аянтын, имаратын эң кооз, абдан жеткире иштелген деп эсептейсиз (санайсыз). Бишкек, Токмок, Нарын, Ош шаарынан алган эң алгачкы таасирлериңиз жөнүндө айтып бериңиз (же өзүңүз жашаган же окуган шаарыңыз, болбосо жакшы көргөн шаарыңыз тууралуу).
3. Сиз өзүңүз жашаган шаардын тарыхын билесизби? Же азыр окуп жаткан шаарыңыздын тарыхын билесизби? Качан ким тарабынан негизделген? Шаардын эң эски (байыркы) бөлүгү кандайча аталат? Шаардын географиялык абалы боюнча эмне айта аласыз?
4. Сиз жашаган шаардын кайсы өнөр жай тармагы өнүккөн? Шаардын эң ири заводдору, фабрикалары, комбинаттары барбы?
5. Шаарда кандай вокзалдар (автовокзалдар), мейманканалар, ресторандар бар? Эң чоң универсалдык магазин (дүкөн) кандайча аталат? Андан эмне сатып алышат?
6. Сиздин шаарда канча окуу жайы бар жана алар кайсылар? Аларды атагыла.
7. Шаардагы кандай мамлекеттик мекемелерди билесиз?
8. Сиз атайын кызматкер, айым, пайдалансызбы? Костюм

8. Сиз ательенин кызматынан дайыма пайдаланасызы? Костюм, көйнөктөрдү, кайда тиктиресиз? Кийим-кечеңизди химиялык жол менен шашылыш тазалатууга берип көрдүңүз беле? Дагы кандай турмуш-тиричилик мекемелерин билесиз? Сиз жашаган шаарда кайрымдуулук жардамын көрсөтүүчү бюро барбы? Сиздин шаарда калкты турмуш-тиричилик жактан тейлөө кандай жолго коюлган? Ушундай тейлөө сизди канааттандырабы?
9. Сиз кыргыз досторуңузга өз шаарыңыз тууралуу кандай кызыктуу нерсе айтып бере аласыз? Ал азыркы сиз жашап жаткан шаардан эмнеси менен айырмаланат?
10. Сиз шаардын жаңы курулуш жүрүп жаткан жерлеринде (райондорунда) болдуңуз беле? Алар жөнүндө эмне айта аласыз (айтып бере аласыз)? Алар шаардын эски бөлүгүнөн эмнеси менен айырмаланат? Өз шаарыңыз тууралуу айтып бериңиз.

Көнүгүүлөр жана тапшырмалар

I. Төмөнкү сөздөрдү жана сөз айкаштарын пайдаланып «Шаар» деген темадагы суроолорго жооп бериңиз.

- Бишкек кайда жайгашкан?

- Чүй өрөөнүндө
 Фергана өрөөнүндө

- Сүлүктү кайда жайгашкан?

- Фергана өрөөнүндө
 Кадамжай өрөөнүндө
 Чүй өрөөнүндө

- Жеңиш аянты кайда жайгашкан?

- Чолпон-Атада
 Токмокто
 Таласта
 Бишкекте

- Сүрөт музейи кайда?

- Ошто
 Саймалуу-Ташта
 Бишкекте

- Токтогул маданий эс алуу паркы кайсы жерде салынган (курулган)?

- Бишкекте
 Нарында
 Ошто
 Токтогулда

II. Жатыш жөндөмөсүнүн -да, чыгыш жөндөмөсүнүн -дан мүчөсүн туура пайдаланып суроолорго жооп бергиле? Жооп берүүдө берилген сөздү керектүү формага келтириңиз?

1. Досум (курбум) аэропортто болду. Ал кайдан келди?

келди:

- Оштон Дубайда
 Таласка аэропорттон

2. Биз главпочтампта болдук. Биз кайдан келдик?

- Бишкектен Ошко
 башкы
почтадан

3. Жумушчулар шаардык кеңеште болушту. Алар кайдан келишти?

- жыйналышта мэрияда
 шаардык кеңештен чогулуштан

6. Туристтер «Пишпек» мейманканасында жайгашышты. Алар кайдан жөнөп кетишти?

- Бишкектен мейманканадан
 "Пишпектен" аэропорттон

Татаал багыныңкы сүйлөмдөрдү жөнөкөй сүйлөмдөргө айландыргыла.

.

Жаңы кварталдар кайсы жерде курулбасын, ал жерлерде жаш көчөттөрдү отургузуу салтка айланган.

- Жаңы кварталдар курулууда.
 Ал жерлерде жаш көчөттөрдү отургузуу салтка айланган.
 Жаңы кварталдар курулуп жатат.
 Көчөттөрдү отургузуу башталды.

Бул адис кайда иштебесин, өзү жөнүндө жакшы ойлорду калтырып келди.

- Бул адис көп жерде иштеген.
 Ал жөнүндө жакшы сөздөр айтылат.
 Ал адис жакшы киши.
 Адистин иши жак ойлорду калтырат.

Мен кайсы маселе менен кайрылбайын, бардык жерде мага жан дили менен жардам беришти.

- Мен бир нече маселе менен кайрылып көрдүм.
 Мен бардык мекемелерге жан дилим менен жардам бердим.
 Бардык мекемелерден мага жакшы жардам көрсөтүштү.

Көп чекиттин ордуна тургуз, кур, сал, жаңыр, оңдо, бүт, толукта этиштерин тиешелүү мамиледе айкын өткөн чакта коюп, сүйлөмдү

аягына чыгаргыла.

- Акыркы мезгилде шаарда көптөгөн үйлөр...
- Шаардын четине жаңы жылуулук энергетикалык борбору ...
- Опера жана балет театры эки жолу ...
- Эки кабаттуу балдар үйү дагы эки кабат менен ...
- Биз жашаган үйдүн капталына кафе ...
- Жаңы кино театр курулуп ... жакында андан жаңы фильмдерди көрөбүз.
- Район жаңы үйлөр менен ...

Кыргыз тилинин түшүндүрмө сөздүгүнөн төмөнкү сөздөрдүн маанилерин аныктап жана анын эквивалентин өз эне тилиңерде тапкыла. Алар менен сүйлөм түзгүлө.

Куруу -
тургузуу -
кайра куруп бүтүрүү -

Салуу -
улап куруу -
жанаша куруу -

Көп чекиттин ордуна этиштин туура маанилерин койгула, төмөнкү этиштердин маанилерин тактагыла.

көрүү, кароо - кыймыл-аракеттин ордун билдирет,
карап чыгуу, карап көрүү - предметти нерсени, анын ордун *ар тараптан кароо, жакшылап кароо* - кыймыл-аракеттин кылдаттык менен предметтин нерсенин бир караганда байкалбаган майда-чүйдө деталдарына чейин *бышыктап, тактап кароо (көрүү)*.

1. Биз бүгүн Бишкек шаарынын атактуу жерлерин ...
2. Мен кечээ жаңы фильмди ...
3. Куруучулар бузула турган эски үйдү ар тараптан ...
4. «Туристтер мунарадагы саатка ... өз сааттарынын тууралыгын текшершти.
5. Москва жөнүндөгү киножурналды көпкө ...
6. Бул картинаны анча көңүл коюп ... зарылдыгы жок, ал анча кызыксыз.
- 7.
8. Кечкисин биздин коноктор телевизор ...

«Шаар» деген темага карата сөз айкаштарын түзгүлө. Мисалы: тарыхый шаар

- кооз
- сонун
- зор
- көрктүү
- чоң
- улуу
- эски
- узун
- назик
- байыркы
- кең
- кылдат

- белгилүү
- бай
- кызык
- атактуу
- бийик
- укмуш

Төмөнкү макал-ылакаптарды кандай кырдаалдарда колдонуларын жазып бергиле.

Орун адамды көрккө бөлөбөйт, адам орунду көрктөйт.

Кыз өссө – үйдүн көркү,
Гүл өссө – бакчанын көркү.

Комуз сынды – ыр жок,
Көңүл сынды – сыр жок.

Эки жаман таарынышса амандашпайт,
эки жакшы таарынышса жамандашпайт.

Көп жашаган билбейт, көптү көргөн билет.

Досуң миң болсо да – аз, душманын бирөө болсо да – көп.

Төмөндө берилген сүйлөмдөрдө айтылган ойлорго карата макул эместикти билдирүү максатында жок, таптакыр деген сөздөрдү пайдаланып терс мааниде жооп бергиле.

- Бул абдан тынч көчө.

- Жок, таптакыр тынч эмес.

- Ооба, таптакыр тынч эмес.

- Бул имарат абдан кооз.

- Жаңыласыз, бул имарат таптакыр көрксүз

- Жок, бул имарат абдан кооз.

Бул имарат XIX кылымда курулганбы?

- Ооба, бул имарат XIX кылымда курулган экен.

- Жок, бул имарат XIX кылымда курулган эмес.

Төмөнкү суроолорго антонимдерди пайдалануу менен терс мааниде жооп бергиле. Бул типтеги көнүгүүлөрдү аткарууда интонацияга өзгөчө көңүл буруу керек.

- Бул узун көчөбү?

- Жок, кыска.

- Жок, узун.

Бул чоң аянтпы?

Жок, бул борбордук аянт

Жок, чоң аянт.

Тиги тар көчөбү?

Жок, чоң.

Жок, туюк.

Кайда? жайгашкан деген суроого жооп бергиле.

Түбөлүк от Тарых музейи Шаардык китепкана «Революциянын каармандары» монументалдык-скульптуралык ансамбли Токтогул Сатылгановдун үй-музейи И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети Темир жол вокзалы «Вечерний Бишкек» газетасынын редакциясы Табылгалар столу Орто-Сай базары Ботаника багы Геология институту «Бакыт үйү» Борбордук универсалдуу дүкөн Иваницина көчөсүндө Ибраимов көчөсүндө Тынчтык проспектинде Байтик көчөсү менен Чүй проспектинин кесилишинде Эркиндик бульварында Раззаков көчөсүндө Горький көчөсүндө Жеңиш аянтында 7-кичи райондо жайгашкан борбордук аянтта Ибраимов көчөсүндө Бөкөнбаев көчөсүндө Чүй проспектинде Токтогул көчөсүндө

Суроолорго жазуу түрүндө жооп бергиле

Сиздин кесиптешиңиз Москвада иш сапарда болуп келди, ал эми сиз Санкт-Петербургда. Экөөңүздөр тең ал шаарларды жактырып калдыңыздар. Сиздер жолугушуп калганда кандай сөздөр болушу (айтылышы) мүмкүн. Аны диалог түрүндө бериңиздер.

Сиз шериктеш өлкөлөрдүн айрым шаарларында болдуңуз дейли. Ал шаарлар (Алматы, Астана, Ташкент, Душанбе, Киев, Минск ж.б.) сизге жактыбы? Эмнеси жакты? Ал шаарлар сиздин өз шаарыңызга окшошпу? Сиз болгон шаарлар сиздин шаардан эмнеси менен айырмаланат?

Суроолорго жооп бергиле.

Бишкек (Пишпек, Фрунзе) жөнүндө эң алгач жазуу түрүндө эскерүү кайсы жылдарга таандык?

Эмне үчүн Темир уста сепили деп аталып калган?

«Бишкек» деген ат кайдан келип чыккан?

«Манас» архитектуралык-скульптуралык композициясын ким түзгөн?
Кайсы көчө эки атты алып жүрөт?
Чоң Чүй каналы качан курулган?

Төмөндөгү темаларга эссе жазгыла

Менин шаарым
Шаарымдын башкы көчөсү
Мен бишкектик болдум
Бишкектин белгилүү архитектуралык ансамблдери
Бишкек - келечектин шаары
Эски жана жаңы Бишкек

ТЕКСТТЕР

1-кадам. Тексттерди окугула.

2-кадам. Текстти жаап коюп, түшүнгөнүңөрдү кайра айтып көргүлө.

3-кадам. Текстти өзгөртүп түзгүлө.

БИШКЕК

Бишкек - Кыргыз Республикасынын борбору. Бишкек эски шаар. Байыркы Жибек жолу Бишкек аркылуу өткөн. Мурда ал көрксүз, көчөлөрү тар эле.

Бишкек - КМШдагы эң күнөстүү шаарлардын бири. Жылдын 322 күнү ачык болот. Шаар аркылуу Ала-Арча, Аламүдүн суулары жана Чоң Чүй каналы агып өтөт. Шаардагы ар бир адамга туура келген бактын аянты боюнча Бишкек, Борбордук Азиядагы эң бак-дарактуу шаарлардын катарына кирет. Шаарда 6 маданий жана эс алуу паркы, 8 токой паркы, 35 сквер, 11 шаар багы, 2 бульвар бар. Мындан тышкары эки ботаника багы бар. Бишкекте ири ишканалар, бийик үйлөр көп. Аламүдүн, Орто-Сай, Ош, Дордой базарлары - шаардын соода борборлору. Шаардын жайы - ысык, кышы - жылуу. Бишкек - илимий жана маданий борбор.

ОШ

Ош - Кыргызстандагы ири шаар, Ош областынын борбору. Фергана өрөөнүнүн түштүк чыгыш чет жакасында, Кичи-Алай тоосунун түндүк этегиндеги Ош-Кара-Суу түздүгүндө жайгашкан Сулайман тоосу көтөрүлүп жатат. Шаар аралап түндүк чыгышты карай Ак-Буура суусу агат. Климаттык шарты боюнча шаар айланасы Памир-Алай тоолуу областынын субтропиктик алкагынын түндүк четинде жайгашкан.

Ош - Орто Азиядагы эң байыркы шаарлардын бири. Шаардын негизделген жылы так эмес болсо да, 3000 жылдык тою 2000-жылы өткөрүлдү.

Ош шаары - областтык ири экономикалык, саясий жана маданий борбор. Эл керектөөчү товарлардын 60% Ошто өндүрүлөт.

Байыркы заманда Ош Улуу жибек жолундагы кербендер токтоп өтүүчү маанилүү пункт болгон. Азыркы күндө Ош шаарынын калкы миграциянын негизинде интенсивдүү өсүп жатат.

БАЛЫКЧЫ

Балыкчы – жаш шаар. Ал шаар деген укукка 1954-жылы гана ээ болгон, бирок анын калк орношкон пункт катарындагы тарыхы болсо, эки кылым мурун башталган.

1988-жылы 20-октябрда өзүнүн бешинчи жолку Борбордук Азияга жасаган саякатында ушул шаарда Н.М.Пржевальский дүйнөдөн кайткан. 1889-жылы 11-мартта падышанын Указы менен Каракол Пржевальск шаары деп аталган. Пржевальск шаарына биринчи болуп отурукташкандардын көбү татарлар, өзбектер жана орустар болгон.

Балыкчы Ысык-Көл облусунда жайгашып, Бишкектен (175 км), Нарындан (175 км) жана Караколдон (220 км) аралыкта жайланышкан, алар менен автомобиль магистралдары, аба транспорту, ал эми Бишкек менен темир жол аркылуу да байланышып турат.

Балыкчы – Көл калаасы менен Ички Тянь-Шанга өтүүчү башкы дарбаза, шаар-кампа, ага республиканын теңин кучагына алган кеңири аймактардан жүк келип турат, саякат жасоону эңсеген, Орто Азиянын көөрү төгүлгөн жери – Кыргыз деңизинин тоолуу пейзаждарына маашырланган көп сандаган туристтер, жаратылышты сүйүүчүлөр да ал аркылуу өтүшөт.

АТА-БЕЙИТ

Ата-Бейит – саясий репрессиядан курман болгон атуулдарга арналган мемориалдык комплекс. Аламүдүн районундагы Чоң-Таш айылынан орун алган. Комплекстин архитектору К.Алымкулов.

Жалган жалаа менен атылган 137 адам көмүлгөн. Алардын ичинде белгилүү саясий жетекчилер Ж.Абдырахманов, Баялы Исакеев, Төрөкул Айтматов, Эркинбек Эсенаманов, Султан Шамурзин, Иманаалы Айдарбеков, «кызыл профессор» Касым Тыныстанов ж.б. болгон.

Бул инсандардын белгисиз бейити тууралуу Таш-Дөбө айылынын тургуну Б.Кыдыралиева баяндаган. Тарыхый чындыкты калыбына келтирүүгө салым кошкондугу үчүн Б.Кыдыралиева «Эрдик» медалы менен сыйланган.

АДАМ.
БЕЙНЕ.

ЖАШ КУРАК

Мен 1969-жылы 21-октябрда туулганмын.

Нурдин али жыйырмага чыга элек.

Мен жыйырма жаштамын.

Фарида орто жаштардагы аял.

Катянын жашы отуздан ары эмес.

Ал кырдан ашкан.

Ал жыйырма беште.

Карган адам, карыя.

Ал эч кандай кырдан ары эмес.

Канат беш жашар бала.

26-сентябрда он бешке чыкты.

Ал он бештердеги бала.

Ал жашап калган адам.

Алар курбалдаштар (курдаштар).

Ал жыйырманын ичинде.

Бир жылкылар (бир жылдагылар).

Ал элүүдөрлөгүдөй көрүнөт

Алипет менен үч жашка

Ал элтилерден даан көрүнөт.

Апам элүүгө кадам койду.

Ал өз курагынан жаш көрүнөт.

Ал кырк бирге карады.

Жашап калган адам.

Адыктан менден үч жашка улуу.

Сергей жыйырмадан өткөн.

Ал эжемден эки жаш кичүү (улуу).

Лена отуздарда.

Ал менден үч жашка улуураак (кичүү).

АДАМДЫН СЫРТКЫ КЕЛБЕТИ

дене түзүлүшү: шыңга бойлуу, узун бойлуу, орто бойлуу, сымбаттуу, келбеттүү, сындуу кыз; карылуу, алдуу, күчтүү, толук, семиз, арык, алсыз, күчсүз, бүкүр; семирүү, арыктоо; дене түзүлүшү чың.

сырткы көрүнүш: анын көрүнүшү жакшы (жаман), шайыр, көңүлдүү, дени соо, чарчаңкы көрүнөт, капалуу, кайгылуу, көңүлү чөгүнкү, маанайы (көңүлү) пас, маанайы жарык.

окшоштук: ал экөө бири-бирине коёндой окшош; ал энесинин эле өзү; ал атасынын эле өзү, атасына (энесине) куюп койгондой окшош, атасына союп каптап койгондой окшош, тим эле союп каптап койгондой.

бой: анын бою 160 см, бою - 170, бойлуу адам, узун бойлуу, анча узун бойлуу эмес, орто бойлуу, ортодон жогору бойлуу; бою бийик, бойлуу жигит; ал агасынан бир топ узун, бою кыска, жапалдаш бойлуу.

колдор: назик, сулуу, алсыз, күчсүз, одуракай, чор баскан, катуу (бекем) кол.

буттар: түз, узун, кыска, көрктүү, көрксүз; бутун бутунун үстүнө коюу, чөк түшүү, чокчоюп тизе бүгүп отуруу, тизелеп туруу, тизелеп отуруу, бутун учкаштырып отуруу.

чачтар: кара, күрөң, сары, аксаргыл, сары күрөң, жээрге чач, каштан түстүү, алтын түстүү; кара чач; узун, кыска, калың, коюу, суюк, түз, тармал чач; анын чачтары коюу, калың; чач тароо; чачты жасоо; чач кыркуу, кыскартуу, чач өрүү, бир чач кылып өрүү, эки чач кылып өрүү, беш өрүм, кырк чач; ортосунан бөлүнөт, сол (оң) жагынан бөлүнөт (пробор).

көз: кара, күрөң, абий, көгүлтүр, жашыл, чүңүрөкөй; жандуу, боорукер, сүйкүмдүү, жайнаган көз; бото көз, кара көз; таасирдүү, олуттуу, ойлуу, амалдуу көз; көздү ачуу, көздү жумуу; көзүн албоо, кечке тиктөө, талып кароо.

көрүү: ал жакшы көрөт, көзү жакшы (жаман) көрөт; алыстан көрбөйт; жакындан көрбөйт, көз айнек киет, көз айнекчен киши, сокур киши, көзү көрбөө.

көз караш: терең, ачык, көп кырдуу, курч; чын, түшүнүктүү, бейпил, тунук; жансыз, тынчы жок, заардуу, суук, сырдуу, кытмыр, кооптуу, маанилүү, элегей, аңкоо, салмактуу, түнөргөн.

кирпиктер: узун, түз, кара, ийилген, кыска, коюу.

бет (өң, түс): сулуу, кара тору, серт, кубарган, сепкилдүү, кең, тегерек, сүйрү, чап жаак, арык, ачык; бетинин баары сепкил; анын бети ичке кубарган бет; бет түзүлүшү дурус; коркконунан өңү өзгөрүп кетти; өңүнөн көрүнүп турат, өңүнөн билип коюу; өңүн бузуу (түрүн бузуу).

жаак (бет): кызылдуу, кубарган (бозоргон), толук (семиз), ичине кирген, түшүп турган.

маңдай (чеке): бийик, жазы, кууш, ачык; чекесин тырыштыруу (бырыштыруу), маңдайы жарык.

мурун (тумшук): түз, теңирекей, чалык мурун, узун, кочкор тумшук, бүркүт тумшук, куш мурун, кыр мурун, мурду салаңдаган, кырдач мурун.

эриндер: калың, болтойгон, жыйрылган, назданган, бозоргон, кызыл; эриндеги жылмаюу, эринди боёо.

моюн: узун, кыска, арык, ичке, жоон, көрктүү, көрксүз, ак куу моюн.

Жогоруда берилген сөздөрдү, сөз айкаштарын, түрмөктөрдү пайдаланып суроолорго жооп бергиле.

1. Сиз канча жаштасыз? Качан туулгансыз?
2. Сиздин кесиптешиңиз канча жашта? Сыртынан ага канча жаш берүүгө болот?
3. Сиз мектепке канча жашта бардыңыз эле?
4. Кесиптешиңиз сизден канча жаш улуу / кичүү?
5. Кимдерди биз курбулар дейбиз? Коңшу бөлмөдөгү кесиптештериңиз курбалдаштарбы?
6. Сиздин кесиптешиңиздин бою кандай?
7. Эжеңиз кимге окшош? Апаңыздын колдору кандай?
- 8.
9. Атаңыздын (байкеңиздин, иниңиздин) чачы, көздөрү, колдору кандай? Сиздин досуңуздун чачтары кандай, карабы?

Жогоруда келтирилген сөздөрдү, сөз айкаштарын, туюнтмаларды пайдаланып, коңшу бөлмөдө жашаган кыздардын сырткы келбетин сүрөттөп бергиле.

Төмөнкү суроолорго терс мааниде жооп бергиле.

ҮЛГҮ: – *Анын чач(тар)ы кыскабы?*

– *Жок, анын чачы узун, кыска эмес.*

- Анын көздөрү карабы?
- Анын чачы күрөңбү?
- Анын чачтары тармалбы?
- Анын өңү бозоргонбу?
- Анын мурду түзбү?
- Анын бою узунбу?

Диалогду окугула. Анын үлгүсү менен өз алдыңарча «Күтүлбөгөн кездешүү» деген темада диалог түзгүлө.

- Кандай Канат! Чоң жигит болупсуң! Таанылбай да калыптырсың!
- Саламатсызбы, Роза эже!
- Сен атаңа окшош экенсиң, абдан окшошсуң.
- Ооба баары эле айтат, атаңа куюп койгондой окшошсуң деп. Кириңиз, отуруңуз, Роза эже. Апам жумуштан азыр келет.
- Сен он алтыга келип калдыңбы?
- Жок, мен он бештемин.
- Анда Нурдин экөөңөр бир жылкы экенсиңер.
- Ооба, экөөбүз теңбиз. Мен аны жайында көрдүм, менден бойлуу, кең далылуу, күнгө күйгөн экен.

Төмөнкү кырдаалды сүрөттөп бергиле .

- Мен досумду он жылдан кийин көрдүм. Ал өзгөрбөптүр деле.
- Мен курбумду он жылдан кийин көрдүм. Адегенде мен аны такыр тааныган жокмун. Менин алдымда ... турат.
- Мен бала кездеги досумдун салып жиберген сүрөтүн карап отурам. Мени ... карап турат.
- Досумдун (курбумдун) туулган күнү. Музыка. Бий. Аңгыча бөлмөгө эки бейтааныш студент кирди. Алардын бири ... Экиичиси
- Театрдагы жолугушуу. Кассанын оозундагы кыз балкондон билет сурап жатты. Мен дароо ага көңүл буруп калдым ...

АДАМДЫН
ЖҮРҮМ-
ТУРУМУ.

Сөз жана сөз айкаштары

Сылык, адептүү, маданияттуу, жөнөкөй, токтоо, сыпайы, оор басырыктуу, жупуну, жоош, сабырдуу;

чыйрак, сергек, ойлуу, капалуу; түнт, коркок, уяң, муңайым, уялчаак, шуулдаган, тынчы жок, туталанган, шамдагай, күжүрмөн, сүйлөөк, орой, тайманбас, жүрөктүү, тартипсиз, маданиятсыз, ачуулуу, каардуу;

ак көңүл, асыл, жумшак көңүл, кайрымдуу, боорукер, мээримдүү, меймандос, кең пейил, айкөл, жайдары, жылуу жүздүү, көңүлчөөк, көңүл калтырбаган, жардамын аябаган, камкор, сак, сергек, сезгич, уяң, жумшак, назик, жароокер, жагымдуу, ынак, ак ниет, кара ниет, сарамжалдуу, ишенчээк, ак пейил, чыдамкай, бекем, чыдамдуу, сөзмөр, ачык айрым, чынчыл, түз, калыс, адилет, эстүү, аң-сезимдүү, принципиалдуу, объективдүү, активдүү, ишкер, туруктуу, өжөр, жеңилбес, майтарылбас, кажыбас, прогрессивдүү, алдыңкы;

эмгекчил, мээнеткеч, талаптуу, кайраттуу, жигердүү, күжүрмөн, аракетчил, ишкер, демилгечил, уюштургуч, катуу, бекем, чечкиндүү, эрктүү, кайраттуу, көшөргөн, баатыр, максаттуу, кекирейген, текебер, куунак көңүл;

жаалдуу, заар, ырайымсыз, мээримсиз, таш боор, катаал, эң эле жаман, көрө албас, ичи тар, ач көз, эки жүздүү, көшөкөр, кекчил; заардуу, уу тилдүү, долу, шылдыңчыл, менменсиген, таарынчаак, ызакор, сараң, сугалак, зыкым, катуу баш, жарыбаган;

принципсиз, өзүн сүйгөн, калпычы, жалганчы, анткор, жеңил ойлуу, көөдөк, алаңгазар, туруксуз, шайкелең, пассивдүү, шалаакы, демилгесиз; мактанчаак, өзүмчүл, карамүртөз;

жалкоо, өзүн-өзү уюштура албаган, илээнди, уятсыз, майдачыл, көк, өзүнүкүн бербеген, өзүмчүл, начар, алсыз, күчсүз, бош, эрксиз, мажирөө, кайратсыз, коркок, жүрөксүз, сак, сөз аңдыгыч, кыйкымчыл;

акылдуу, эстүү, жөндөмдүү, зээндүү, шыктуу, таланттуу, гениалдуу, даанышман, акылман, тапкыч, сөз тапкыч;

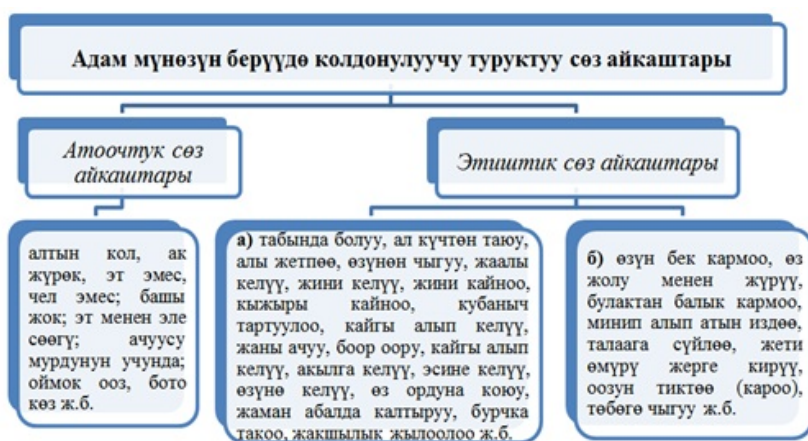
акылсыз, эси жок, чектелген, жетишсиз, акылы аз (жок), акылы кыска;

таасирдүү, сүйгөн, кубанган, кумарлуу, эмоционалдуу, кызуу кандуу, урушчаак, курч, кылдат, чебер, кызганчаак, терикме, ачуусу чукул.

Адамдын баштан өткөргөндөрүн кайгы-кубанычын чагылдырган этиш сөздөр:

Тынчсыздануу, чочулоо, убара болуу, шыктануу, көңүл алуу, көңүл көтөрүү, көңүл сергитүү, кубануу, сүйүнүү, ачуу келүү, кыжыр кайноо, жини келүү, толкундануу, тынчсыздануу, жандуу, кайраттануу; сүйүнүч, кубаныч, суктаныч, кызыкчылык, жин кайнаткан ачуу, айран таң калуу (изумление), кызык, кызыкчылык, таламдар, таарыныч, ыза, кайгы, капа, капалануу, жан кирүү, укмуш, эң сонун, көркөм, көрктүү, чочуу, шаттык, кыжырдануу, туталануу, оңтойсуздануу, уялуу, кысынуу, коркунуч, чарчоо, алсыроо, жабыр тартуу, кызыгуу, кумардануу, жакшы көрүп калуу, таң калуу, айран таң болуу, тынчтануу, сооронуу, басылуу.

Лексиканы өздөштүрүү үчүн суроолор жана тапшырмалар

Жогоруда берилген сөз айкаштарын жана түрмөктөрдү пайдаланып суроолорго жооп бергиле.

а) Сиздин агаңызга (бир тууганыңызга) кандай сапаттык белгилер мүнөздүү? Бул кандай киши? Ага кайсы сапаттар мүнөздүү? Сиздин досуңуз, өзүн кандай алып жүрөт? Ал эмнеге кызыгат? Сиздин досуңуз

тамашага жакыны! Эжеңиз кандай адам? Анын мүнөзүндөгү негизги белгилер кайсы?

б) Бул адам сизге кандай ой калтырды? Адамдын сырткы кебетеси анын мүнөзүн ачып бере алабы? Сиз аялдардагы (эркектердеги) кандай мүнөздү өзгөчө баалайсыз (жактырасыз)?

в) Бүгүн сиздин досуңздун маанайы кандай? Сиздин көңүлүңүз бүгүн кандай? Кимге ачууланып жатасыз? Мага ачууңуз келип жатабы? Кимге таарынып жатасыз? Эмнеге кубанып (сүйүнүп) жатасыз? Сиздин досуңздун мүнөзүн айырмалай турган белгилер кайсы?

«Бул кимдин портрети?» деген темада адабий викторина өткөргүлө.

1. Бул портретте белгилүү адам тартылган.
2. Ал 30 жаштагы, шыңга бойлуу
3. Билими жогорку
4. Мүнөзү токтоо, аракетчил, чынчыл, сылык, ыймандуу, жайдары, ачык, өжөр.
5. Келбети: чачы кара жана узун, маңдайы жазы, бети тегерек, келишимдүү
6. Ал күлгөндө, анын чымкый кара көзүнөн ден соолуктун, жакшылыктын күчү көрүнөт.
7. Анын хоббиси: спорт менен техникага абдан кызыгат, сүрөт тартат.
8. Адамдар менен бат тил табат, бирок көп сүйлөгөндү жакшы көрбөйт.
9. Ал кыялданганды, өзүн башкалардан окчун кармап, өзүнчө жалгыз жүргөндү жакшы көрөт.
10. Кесиби мугалим.

Төмөнкү сөздөрдү жана сөз айкаштарын пайдаланып «Ким эмнеге кызыгат?» деген темада аңгеме түзгүлө

Бош убакыт, ар түрдүү пайдалануу, кол тийгенде, бош убакта, жөндүү эс алуу, эс алууну билүү, радио кабылдагыч жасоо, түрдүү мамлекеттердеги радио сүйүүчүлөр менен байланышуу, почта маркаларын жыйноо (ачык каттар, конверттер, эски монеталар тыйындар), аквариум балыктарын өстүрүү, спортко (музыкага, көркөм сүрөткө) кызыгуу; кызыгуу, артынан түшүү, жыйноочу (чогултуучу), коллекционер, филателист, нумизмат.

Төмөндөгү темаларга эссе жазгыла

1. Турмуш жолундагы алгачкы кадам.
2. Илимге арналган өмүр.
3. Өзүм жөнүндө аңгеме.
4. Мага үлгү болгон адам тууралуу.
5. Күнгө умтулган адам.
6. Эрдик тууралуу аңгеме.
7. Талант – бул эмгек кылууга милдеттенүү.
8. Адам жасаган иш түбөлүктүү.

ТЕКСТТЕР

1-кадам. Тексттерди окугула.

2-кадам. Текстти жаап кылып түшүнгөнүңүздү кайра айтып көргүлө.

3-кадам. Текстти өзгөртүп түзгүлө.

Жамийла

Жамийла өзү шыңга бойлуураак, белдүү келин. Эки өрүмгө батпаган калың чачын кысып туруп, бир байлам ак жоолукту маңдайына салынып алса, кызыл торусунан келген төгөрөк жүзүнө ак жоолук жарашып калат.

Жамийла күлгөндө анын чымкый кара сүйрүрөөк көзүндө ден соолуктун, жаштыктын ашып-ташкан күчү жайнап, ийилген кашы көтөрүлүп, күлкүсү чыгып, ал эмнегедир өзүнчө секетбайдын туздуусунан (сүйүү ырлары) ырдап жиберет.

Данияр

Арадан көп өтпөй, бир күнү шинелин ийнине арта салып, сол бутунан кичине төкөрөңдөп баскан, узун бойлуу, мойну куркуйган бирөөнү бригадир Орозмат ээрчитип келди. Орозматтын жанында тиги узун бойлуу аскер, салмагын соо бутуна салып унчукпай келе жатты. Тартайган москоол боюна жараша Данияр бет түзүлүшү чап жаак, кабагы дайыма чарчаңкы жыйрылып, көзү бир калыпта салмактуу тиктейт. Анын жүзүн өзгөртүп кыймылга келтирген ийкемдүү кашы. Кээде канат серпкендей кашы өйдө боло берип, көзү жалжылдап, бир нерсеге сүйүнгөн өңдүү болот.

* * *

Бул чалдын кебетеси Ажар менен Каныбекке өтө мейримдүү көрүнөт. Эски сары жаргак шымына шымданган сары ала шайы чапан, белиндеги чоң кисе, кисенин айланасында илинип турган ок салгыч, куу салгыч, дары салгыч, оттук, устара, шибеге, кездик бул кишинин кесиби мергенчилик экендигин көсөтүп турат.

«Каныбек» романы (Жолой менен Алтынкөкүл Раушан) 90-91-бет.

* * *

Анан, Алтынкөкүл Раушан – Алтынкөкүл Раушан эле. Бою ноода чыккан кырчын талдай, кашы жаңы тууган айдай, көзү карагаттай, жаагы субагай, бети талдырмач кызылдуу, аркар көкүрөк. Башында жекей, көйнөгү жашыл тувар, сары ноколуу кызыл манат бешманты бар; чачтары төрттөн он эки өрүлүп, айдалы менен эки жаактан төгүлүп, алдыңкы чачы тизеден, арткы чачы толорсугунан өтүп турат. Алтынкөкүл Раушандын турган турпаты, суналган келбети, кабагын салып капаланбай күлүмсүрөй маңкайып турганы, көрүп турган элдин санаасын санга, оюн онго бөлдү.

«Каныбек» романы (Жолой менен Алтынкөкүл Раушан) 95-96-бет.

* * *

Кубат болсо Эсенкелдинин коюн он жылдан бери кайтарат. Жашы отуздарга барып калган, сары чийкил, көзү көк чекир, бети кууш, маңдайы жайык, болук неме: көсөө адам сыяктуу анда-санда гана эрбейген жээрде сакал, муруту бар.

* * *

Жомокту окугула. Мүнөздү жана сапатты билдирген сөздөрдү тапкыла.

Илгери өткөн заманда абдан момун бир чал жашаптыр. Анын алты эркек баласы, жалгыз кызы жана өлөйүн деген аты болуптур.

Эң улуу баласы өтө кыйкымчыл экен, ал эч нерсени жактырчу эмес: айжамал кымча бөл кыздар да көздөрү жоолураган бакыракай көздүү

айыканын, кимге эч кыздар да, көздөрү жээдуратан сапыракан. Көздүү селкилер да жакчу эмес экен. Андан кийинки уулу арам, ал аз келгенсип жалкоо болуптур. Ал эртеден кечке «алма быш, оозума түш» болуп жата берчү жана эч кимге жакшылык каалоочу эмес. Абышканын үчүнчү уулу деле агаларынан артык эмес эле. Ал эң эле мактанчаак, анан калса эч кимди, жада калса атасын дагы тоотчу эмес. Атасы жумшаса, угуп да койбойт.

Абышканын төртүнчү уулу сараң, битир эле, андан эч ким эч нерсе сурап ала алчу эмес. Кийинки баласы деле агаларынан кем калчу эмес. Ал өзүмчүл, ичи тар, эки жүздүү болуп өстү. Эл буларды жек көрчү жана эч ким сыйлачу эмес.

Кичүү уулун эл терең урматтап сыйлачу, ал элге жакчу. Калк аны менен сыймыктанчу жана суктанчу. Чындыгында анын мүнөзү, кыялы киши суктангандай эле. Ал абдан шайыр, калыс, өткүр жигит болду.

Абышканын жалгыз кызы сулуунун сулуусу, акылдуунун акылдуусу эле: анын тили чечен, колунан баары келчү. Ал жел таман, ушакчы, сугалак адамдарды жек көрчү. Өңү серт болсо да, адамдагы жакшы сапаттарды жогору баалачу. Жаркыратып жакшынакай тараган чачы, жаңысында көрүнгөн айдай ийилген кара кашы, карагаттай кара көзү, жүзүнө жараша кол менен жасагандай болгон мурду, жаш баланын эрдиндей эриндери кичинекей оозуна жарашып, сулуунун көркүнө көрк кошкондой болуп турду. Кийгени узун ак жибек көйнөк, бутунда кара батинке, колго соккон ак байпагы бар. Эки кулагынын көнчөгүнө илинген кичинекей иймектери, сулуунун көркүнө кубанып бийлегендей кыймылдап турат.

* * *

Мария Семеновна, Лизанын энеси, орто бойлуу, кызына түспөлдөш, каш менен чачынын каралыгына жана жалпы түспөлүнө, караганда, кавказдыктардын кандайчадыр чалымы бар. Кимге да болсо күлүмсүрөй карап, дайыма кичи пейилдик менен мамиле кылат.

Атам Матвей Матвеевич, жапалдаш бойлуу, жашы элүүлөргө келип калган, томолонгон семиз сары киши. Амалкөй сөздөргө абдан уста. Бирок, ачуусу эң чукул. Ачуусу келсе колундагы буюмун сындырбай тынбайт. Эгер колунда буюм жок болуп калса, балтаны ала коюп ташка чаап ала турган. Эгер энем экөө урушуп калса, короодогу кызматкерлер коркконунан көчөгө качып чыгыша турган. Анткени энем ашкан албуут, жаактууга жай бербеген карасур киши. Жайбаракат отурганда, качанкы бир жеген котлетин же бирөө менен сөз талашып калганын же дагы бир эки короздун урушканын айтып мээни ачыта турган маңыз адам эле. Бир айткан окуясын күнүгө кайталайт. Эгер бул окуяны уккамын, башкасын айт десе уруша кетет.

ИШ
КАГАЗЫ:

ТЕАТР
undefined

КИНО
undefined

МУЗЕЙ
undefined

ИШ
КАГАЗЫ:

ТЕСКЕМЕ
undefined

Распоряжение

Угуп түшүнүү

Тескеме
undefined

Распоряжение Тескеме

Шартынжаңыфинансытуура акчатиркемелергеТолук жана так жакшыртууэмеректеркаражатыпландаштыруумаалымат берүүүкаражаттарыберүү

. Берилген маалыматтардын текстте “Бар” же “Жок” экендигин белгилегиле.

2014-жылы бөлүнүп берилген акча каражатына эмеректердин сатылып алынгандыгы.....

2014-жылдын 15-апрелине чейин финансылык пландоо бөлүмүнө жөнөтүү талап кылынгандыгы.....

Керектүү эмеректер кызматкерлердин санына жараша эсептелгендиги.....

Ошол жылы бөлүнүп берилген акча каражатына компьютерлердин сатылып алынгандыгы.....

Суроолорго жооп бергиле. 1. “Машиналар жана жабдуулар” беренесинде эмнелер айтылат?

2014-жылы сатылып алынган эмеректер, жабдыктар тууралуу так маалымат берилиши талап кылына тургандыгы.....

б. 2014-жылы заманбап компьютерлердин саны тууралуу так маалымат берилиши талап кылына тургандыгы...

в. 2014-жылы принтерлердин саны тууралуу так маалымат берилиши талап кылына тургандыгы....

г. 2014-жылы проекторлор жана телевизорлор тууралуу так маалымат берилиши талап кылына тургандыгы.....

2. Эмеректер кантип эсептелинет?

а. Ар кандай берилиши мүмкүн.

б. Ашыкча бериле берет.

в. Бөлмөлөрдүн санына жараша коюлат.

г. Кызматкерлердин санына жараша берилет

акчафактпайдалануутаасынМөөнөт пулмаалыматколдонуутакУбакыт

1. Берилген текстти окуп, мазмунун айтып бергиле.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кар көчкү түшүүнүн натыйжасында каза болгондордун үй-бүлөлөрүнө жардам берүү үчүн тиркелген тизмесинин тескемеси

2012-жылдын жалган куран айынын жыйырмаасында Кыргыз Республикасынын аймагында болгон кар көчкүлөрдүн натыйжасында 9 адам каза болду, анын ичинен төртөө жаш балдар.

Каза болгондордун үй-бүлөлөрүнө социалдык колдоо көрсөтүү максатында:

1. Кар көчкү түшүүнүн натыйжасында каза болгондордун үй-бүлөлөрүнө жардам берүү үчүн каза болгондордун тиркелген тизмесине ылайык ар бир үй-бүлөгө 50 000 (элүү миң) сом өлчөмүндө бир жолку материалдык жардам көрсөтүлсүн.

2. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн резервдик фондунан Кыргыз Республикасынын Президентинин иш башкармалыгына бир жолку материалдык жардам көрсөтүү үчүн 450 000 (төрт жүз элүү миң) сом суммасында акча каражаты бөлүнсүн, анын ичинен:

- 50 000 (элүү миң) сом – Баткен облусунун Лейлек райондук мамлекеттик администрациясына;

- 50 000 (элүү миң) сом – Жалал-Абад облусунун Ала-Бука райондук мамлекеттик администрациясына;

- 50 000 (элүү миң) сом – Жалал-Абад облусунун Сузак райондук мамлекеттик администрациясына;

- 50 000 (элүү миң) сом – Жалал-Абад облусунун Токтогул райондук мамлекеттик администрациясына;

- 200 000 (эки жүз миң) сом – Ош облусунун Кара-Кулжа райондук мамлекеттик администрациясына;

- 50 000 (элүү миң) сом – Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Иш башкармалыгына.

3. Ушул буйруктун 2-пунктунда көрсөтүлгөн жергиликтүү мамлекеттик администрация башчылары кар көчкү түшүүнүн натыйжасында каза болгондордун үй-бүлөлөрүнө бир жолку материалдык жардам берүүнү уюштурсун.

4. Бул буйруктун аткарылышын көзөмөлгө алуу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн аппаратынын коргоо, укуктук тартип жана өзгөчө кырдаалдар бөлүмүнө жүктөлсүн.

Премьер-министр

Т. Сариев

2. Сүйлөмдөрдү толуктагыла

1. болгондордун социалдык көрсөтүү максатында:

- курман / балдарына / жардам майып / аялдарына / көмөк

Кыргыз Республикасынын болгон кар көчкүлөрдүн 9 адам каза болду, анын ичинен төртөө балдар.

- районунда / айынан / өспүрүм аймагында / натыйжасында / жаш
 жеринде/ азабынан / наристе

50 000 (элүү миң) сом – Жалал-Абад Сузак мамлекеттик берилди.

- шаарынын/ облустук / жетекчилигине
 аймагынын / айылдык / башкаруусуна
 облусунун / райондук / администрациясына

1-буйрукта берилген башкы ой кайсы?

- Каза болгондордун үй-бүлөлөрүнө тизменин негизинде бир жолку канча каражат бериле тургандыгы көрсөтүлсүн.
 Катуу жабыр тарткандарга көбүрөөк суммадагы акча берилсин
 Кичине жабыр тарткандарга да азыраак суммадагы акча каражаты бөлүнсүн.

4-буйрукта эмнелер айтылды?

- Бул тескемени текшерүү иши кайсы бөлүмгө жүктөлө тургандыгы айтылат.
 Бул буйрук тууралуу жыйынтык чыгарылат
 Буйрукту контролдоо иши текшерилет.

1. Тескеме кимдерге жазылды?

- кырсыкка кабылгандарга каза болгондордун үй-бүлөлөрүнө
 жергиликтүү элге жабыр тарткандарга

2. Кырсык канчанчы жылы кайсы числодо болду?

- 2015-жылдын баш оона айынын жыйырма бешинде
 2012-жылдын жалган куран айынын жыйырмасында
 2013-жылдын күлжа айынын жыйырмасында

○ 2014-жылдын тогуздун айынын айынын онунда

○ 2014-жылдын тогуздун айынын айынын онунда

3. Каза болгондордун үй-бүлөсүнө кимдер жардам беришти?

- Кыргыз Республикасынын жарандары
- Кыргыз Республикасынын министрликтери
- Кыргыз Республикасынын мекемелери
- Кыргыз Республикасынын Өкмөтү

4. Акча каражаты кайдан бөлүндү?

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн резервдик фондунан
- Россиянын жабыр тарткандарга колдоо көрсөтүү фондунан;
- АКШнын социалдык колдоо көрсөтүү фондунан
- Туркиянын резервдик фондунан

5. Канча акча бөлүндү?

- 450000 500000
- 600000 400000

6. Канча аймакка жардам беришти?

- алты аймакка беш аймакка
- жети аймакка үч аймакка

7. Ар бир аймакка канча сомдон жардам беришти?

- элүү миң сомдон отуз миң сомдон
- кырк миң сомдон алтымыш миң сомдон

9. Иш кагазына ким кол койду?

- Премьер-министр Президент
- вице-премер министр финансы министр

Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги

Тескеме

15.06.2015
шаары

№15

Бишкек

Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлиги Россиядан алып келинген дарыларды пайдаланып, бир жаштан 17 жашка чейинки өспүрүм балдарды кызамык оорусуна каршы алдын-ала дарылоо ишин жүргүзүүнү ишке ашыруу зарыл. Бул ишти жүзөгө ашыруу үчүн министрликтин илимий иштер боюнча орун басары

Д.Э.Ибраевага төмөнкүлөрдү МИЛДЕТТЕНДИРЕМИН:

1. Республиканын бардык медициналык участканын башчыларына дарыны пайдалануу боюнча бир күндүк семинар өткөрүлсүн.
2. Дарылар ар бир райондон берилген суроо-талапка ылайык бөлүштүрүлүп берилсин.
3. Алдын ала дарылоо иши 2015-жылдын үчтүн айынын жыйырмага чейин аяктасын.

**Министр
Жылкычиев**

(колу)

А.

2015-жылдын 15-мартындагы №316 тескемеси

1. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу экономикалык кылмыштарга каршы күрөшүү боюнча мамлекеттик кызматтын (финансы полициясы) түзүлгөндүгүнө байланыштуу, финансы полициясынын органдарындагы кызмат орундарына талапкер болгон, жогорку кесипкөй жана моралдык сапаттарга ээ болгон талапкерлерди иликтөө максатында төмөнкүдөй курамдагы комиссия түзүлсүн:

2.

Оторбаев Ж.К. - Кыргыз Республикасынын вице-премьер-министри, комиссиянын төрагасы;

Аширов Б.А. - Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу экономикалык кылмыштарга каршы күрөшүү боюнча мамлекеттик кызматтын (финансы полициясынын) төрагасы, комиссиянын төрагасынын орун басары;

Сариев Т.А. - Кыргыз Республикасынын экономика жана монополияга каршы саясат министри;

2. Кыргыз Республикасынын Премьер-министринин 2015-жылдын бирдин айынын экисиндеги № 153 буйругу күчүн жоготту деп табылсын.

3. Комиссия бир айлык мөөнөттө финансы полициясынын органдарындагы кызмат орундарына талапкерлерди иликтөө боюнча ишти аяктасын жана тандалган талапкерлерди дайындоо боюнча сунуштарды Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу экономикалык кылмыштарга каршы күрөшүү боюнча мамлекеттик кызматтын (финансы полициясынын) төрагасына киргизсин.

4. Бул буйруктун аткарылышын көзөмөлдөө иши Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Аппаратынын коргоо, укуктук тартип жана өзгөчө кырдаалдар бөлүмүнө жүктөлсүн.

Премьер-министр

Ө. Бабанов

Төмөнкү сүйлөмдөр кайсы текстте айтылгандыгын аныктагыла.

1.	Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министирлигинин тескемеси.	
2.	Комиссия бир айлык мөөнөттө финансы полициясынын органдарындагы кызмат орундарына талапкерлерди иликтөө боюнча ишти аяктасын.	
3.	Россиядан алынып келинген дарыларды пайдаланып, бир жаштан 17 жашка чейинки өспүрүм балдарды кызамык оорусуна каршы алдын-ала дарылоо ишин жүргүзүүнү ишке ашыруу зарыл.	
4.	Оторбаев Ж.К. - Кыргыз Республикасынын вице-премьер-министри, комиссиянын төрагасы болду.	

Буйрук
undefined

Буйрук

**Буйрук
№ 489**

2013-жылдын баш оона айынын он бири
шаары

Бишкек

Кыргыз Республикасынын мугалимдеринин жана
билим берүү кызматкерлеринин усулдук окуусун
өткөрүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө», «Мугалимдин статусу» мыйзамдарын ишке ашыруу, ошондой эле окутуу процессинин формаларын жана технологияларын мындан ары жакшыртуу максатында
БҮЙРУК КЫЛАМЫН:

1. Мугалимдердин жана билим берүү кызматкерлеринин усулдук окуусу 2015-жылдын баш оона айынын он тогузунан жыйырма бешине чейин «Окутуунун жана тарбиялоонун биримдиги - билим берүү системасын реформалоонун артыкчылыктуу багыты» жалпы ураанынын негизинде жүргүзүлсүн.

2. Окуу предметтери жана билим берүү тармагындагы секциялык окуулардын негизги багыттарынын тематикалары № 1 тиркемеге ылайык бекитилсин.

3. Бишкек жана Ош шаардык билим берүү башкармалыктарынын, Ысык-Көл жана Ош областтык билим берүү институттарынын, Жалал-Абад, Талас, Баткен, Нарын областтык усулдук борборлорунун директорлоруна, аймактык усулдук борборлордун жетекчилерине:

3.1. Мугалимдердин жана билим берүү кызматкерлердин баш оона айындагы усулдук педагогикалык окуусун уюштуруу иштерин эки этап менен жүргүзсүн:

- областтык (шаардык) мугалимдердин жана билим берүү кызматкерлеринин конференцияларын 2015-жылдын баш оона айынын жыйырма төртүнөн жыйырма бешине чейин өткөрүү графиги бекитилсин

жыйырма төртүнөн жыйырма бешине чейин өткөрүү графини бекитилсин.

3.2. Мугалимдердин усулдук окууларын өткөрүүдө төмөнкү укук-ченемдик документтери:

2015-жылдын теке айынын отузундагы № 27-28 «Кут билим» гезитинде жарыяланган окуу предметтери боюнча усулдук сунуштары жана 2013-жылдын 1-сентябрына - Билим күнүнө карата жылдын “Иштермандык, биримдик - мекен тиреги” темасы боюнча жалпы билим берүү уюмдарында биринчи сабактардын көрсөтмөлөрү;

2014-2015-окуу жылына карата Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүү уюмдарынын окуу планы колдонмого алынсын.

3.3. Жер-жерлерде мугалимдердин жана билим берүү кызматкерлеринин баш оона айындагы усулдук окуусун жогорку деңгээлде уюштуруп өткөрүү максатында усулдук окууларды өткөрүү үчүн жумушчу топтор түзүлсүн;

- пленардык отурумдун өткөрүлө турган күнү, тематикасы, болжолдуу канча адам катышаары белгиленсин;

- райондук мекемелердин жетекчилеринин (административдик, финансылык, саламаттыкты сактоо, социалдык камсыздоо, жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу, юстиция ж.б. органдардын), ар бир аймакта (шаарда) иш алып барып жаткан эл аралык билим берүү борборлордун, бейөкмөт уюмдардын өкүлдөрүнүн катышуусу менен өткөрүү уюштурулсун;

- мугалимдердин усулдук окууларынын пленардык кеңешмелеринин жүрүшү жөнүндө региондук массалык маалымат каражаттары аркылуу кеңири берүү уюштурулсун.

4. Кыргыз билим берүү академиясынын президенти А.Мамытовго мугалимдердин усулдук окууларынын, пленардык кеңешмелеринин жүрүшү жөнүндө жалпыланган маалыматты 2015-жылдын 10-сентябрына чейин берүү тапшырылсын.

5. Билим берүү кызматкерлеринин августтук усулдук окуусунун жүрүшүн координациялоо мектепке чейинки, мектепте жана мектептен тышкаркы билим берүү башкармалыгынын башчысы М. Үсөналиевге жүктөлсүн.

6. Бул буйруктун аткарылышын көзөмөлдөө Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министринин орун басары А.Эсенбаевага тапшырылсын.

Билим берүү жана илим министри

(колу)

Э. Сариева

Төмөнкү сүйлөмдөрдү бириктиргиле

2014-2015-окуу жылына карата Кыргыз Республикасынын		болжолдуу канча адам катышаары белгиленсин;
Кыргыз Республикасынын мугалимдеринин жана		негизги багыттарынын тематикалары № 1 тиркемеге ылайык бекитилсин.
Пленардык отурумдун өткөрүлө турган күнү, тематикасы,		жалпы билим берүү кызматкерлеринин усулдук окуусун өткөрүү жөнүндө
Окуу предметтери жана билим берүү тармагындагы секциялык окуулардын		жалпы билим берүү уюмдарынын окуу планы колдонмого алынсын.

Ж. Кайсы ойлор текстте бар же жок экендигин белгилеңиз.

Мугалимдердин жана билим берүү кызматкерлердин баш оона айындагы усулдук педагогикалык окуусун уюштуруу иштерин эки этап менен жүргүзүлө тургандыгы.....
Кыргыз билим берүү академиясынын президенти А.Эгембердиевге мугалимдердин усулдук окууларынын жүрүшү жөнүндө жалпыланган маалыматты 2011-жылы жалган куран айынын бирине чейин бериле тургандыгы.....
Областтык (шаардык) мугалимдердин жана билим берүү кызматкерлеринин конференцияларын 2015-жылдын баш оона айынын жыйырма төртүнөн жыйырма бешине чейин өткөрүлө тургандыгы.....
Буйруктун аткарылышын көзөмөлдөө Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министринин жетектөөчү адиси А.Алыбаевага тапшырыла тургандыгы.....
Мугалимдердин усулдук окууларынын пленардык кеңешмелеринин жүрүшү жөнүндө региондук массалык маалымат каражаттары аркылуу кеңири бериле тургандыгы.....

Этиштин ыңгайлары

Сүйлөөчү адамдын кыймыл-аракетке карата болгон мамилесин билдирген этиштин формасы ыңгай деп аталат. Этиштин ыңгайлары бешке бөлүнөт: Буйрук, шарттуу, каалоо-тилек, максат-ниет, баяндагыч

Буйрук ыңгай

Сүйлөп жаткан адамдын кыймыл-аракетти аткаруу үчүн үч жактын бирине буюрген буйругун, сунушун, өтүнүчүн билдирген этиш сөздөр **буйрук ыңгай** деп аталат.

Буйрук ыңгайдын жасалыш жолдору:

1. Уңгу этиштер буйрук ыңгайды уюштурат: жаз, бар, сүйлө ж.б.
2. Сөз мүчөлөрүнүн жардамы менен башка сөз түркүмүнөн жасалган этиштер буйрук ыңгайды уюштурат: ойно, жазыш, жардамдаш ж.б.
3. - сын, - гын, - гыла, - ыңыз, - ыңыздар, - алы, - алык сыяктуу мүчөлөрдүн жардамы менен да түзүлөт: баргын, бошотулсун, баралык ж.б.

Булардын ичинен **буйрукту** жазууда буйрук ыңгайды уюштуруучу –**сын** мүчөсү көп колдонулат.

Буйруктун тексттеринен төмөнкүдөй этиштерди көп жолуктурабыз:

жайылтылсын, илинсин, жарыялансын, өткөрүлсүн, жиберилсин, жазылсын, чакырылсын, көзөмөлгө алынсын, аткарылсын, берилсин, жүктөлсүн, которулсун, дайындалсын ж.б.

Төмөндөгү маалыматтар протоколдун кайсы бөлүмүндө айтылгандыгын белгилегиле? (X)

		Күн тартиби	Угулду	Сүйлөдү	Токтом кылды
1	Ч.Жолдошева биринчи педагогикалык практиканын жакшы жактары, кемчиликтери жөнүндө айтып берди.				
2	3-курстун башчысы А.Абдыкеримова бир айлык практикадан кийин жалпы курстук жыйынтык даярдасын, ага мектептеги практика боюнча чогулуш уюштуруу жүктөлсүн.				
3	Студент У. Акматов ага бөлүнгөн мектеп жана өзүнүн милдеттери жөнүндө сүйлөдү.				
4	Биринчи педагогикалык практикага даярдык жөнүндө Ч.Жолдошеванын баяндамасы.				

Сүйлөмдөрдүн аягын бүтүргүлө

- Чогулушка
- 2.Чогулуштун төрагасы.....
- 3.Чогулуш болгон жер.....

Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Манас таануу жана көркөм маданий мурастар борборунун «Манас» секторунун аспиранты Ж.Акуновдун «Манас» эпосунун көркөм тилдүүлүк каражаты» аттуу кандидаттык диссертацияны жактоо алдындагы чогулушунун

№ 2 протоколу

Төрагасы: А.Акматалиев

Катчы: С. Эшеналиева

Катышкандар : С.Мусаев (илимий жетекчи)

Р.Сарыпбеков

А.Жайнакова

А.Кадырмамбетова

Күн тартиби:

1. Кандидаттык диссертацияны жактоо алдында аспирант Ж.Акуновдун отчету.
2. Борбордун 3 жылдык иш-чараларын пландаштыруу.

Угулду:

Борбордун башчысы А. Акматалиев:

Борбордун иши жөнүндө илимий катчы:

«Урматтуу кесиптештер, биз бүгүн аспирант Ж.Акуновдун «Манас» эпосунун көркөм тилдүүлүк каражаты» темасындагы илимий эмгегин талкуулап жатабыз. Сөз илимий жетекчи, Манас секторунун башчысы С.Мусаевге берилет».

Чыгып сүйлөгөндөр:

С.Мусаев: «Ж.Акунов үч жыл бою чарчабастан жогоруда көрсөтүлгөн теманы иштеп келди. Карточкаларды жыйноонун, керектүү адабияттарды тандоонун башталышында эле жеңиш илимий ишке берилгендигин көрсөттү. Өзүнүн иши жөнүндө өзү айтып берсин».

Ж.Акунов: «Урматтуу кызматташтар! Бүгүн мында менин илимий ишимди коргоо алдындагы талкуу өткөрүлүп жатат.

Үч жылдын ичинде эмне кылганымды силерге кыскача айтып берейин. Мен илимий жетекчим менен бирдикте диссертациянын ар бир бөлүмүн талкуудан өткөрдүм. Илимий конференциялардын бардыгына катыштым. Изилденген тематика боюнча 8 илимий макала жарыяладым. Кандидаттык минимумдарды өз убагында тапшырдым.

Илимий эмгектин түзүмү:

1. Киришүү.
2. «Манас» эпосунун көркөм каражаттары.
3. Корутунду.
4. Адабияттарды пайдалануу».

Токтом кылынды:

Аспирант Ж.Акуновдун кандидаттык диссертациясын жактоого сунуш кылынсын.

Угулду:

А.Акматалиев: «Борбордун иши жөнүндө» илимий катчы А.Эгембердиева айтып берсин.

А.Эгембердиева: «Биздин борбор чоң илимий жана практикалык иштерди жүргүзүп жатат.

Б.Сатиев, О.Абдыкадыров жана Э.Боогачиев өздөрүнүн диссертацияларын даярдап коюшту. Фольклор, адабият боюнча бир нече монографиялар жарык көрдү. Биздин алдыда турган милдет – А.Токомбаевдин 100 жылдыгына арналган илимий-теориялык конференцияга даярдык көрүү».

Токтом кылынды:

Алдыдагы үч айлык иш жөнүндө илимий катчы А.Эгембердиеванын кыскача билдирүүсү кабыл алынсын.

Төрага..... (колу).....
А.Акматалиев

Катчы (колу)
С.Эшеналиева

1. Текстте берилген негизги ой кайсы?

- Ишти баштоо
- иш-чаралардын планын иштеп чыгуу
- күн тартибиндеги маселелерди аткаруу

2. Күн тартибинде кайсы маселелер коюлду?

- Аспиранттардын ишин талкуулоо
- Диссертацияны жактоочу Ж.Акуновдун отчету
- Борбордун үч жылдык иш-чараларын

пландаштыруу

3. Биринчи маселе боюнча кимдер чыгып сүйлөштү?

С.Мусаев

А. Маматов

Ж.Акунов

4. Экинчи маселе боюнча кимдер чыгып сүйлөштү?

С.Акматкеримов

А. Эгембердиева

А.Акматалиев

5. Экинчи маселе боюнча кандай токтом кабыл алынды?

) Аспиранттардын иштери убагында каралсын.

Алдыдагы үч айлык иш жөнүндө илимий катчы А.Эгембердиеванын кыскача билдирүүсү кабыл алынсын

Биз бүгүн аспирант Ж.Акуновдун _____

“Манас эпосундагы көркөм каражаттар» деген эмгегин талкуулап жатабыз.

“Манас эпосунун көркөм тилдүүлүк каражаты» темасындагы илимий эмгегин талкуулап жатабыз

“Манас эпосунун темасы жана идеясы» деген эмгегин талкуулап жатабыз

Кыргыз тилинин жазуу эрежелери: Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссиясы – Б.: 2013. – 18- бет.

54-параграф. Башкы тамгаларынан кыскартылган татаал сөздөр баш тамга менен жазылат: **УИА (Улуттук илимдер академиясы), УАК (Улуттук аттестациялоо комиссиясы) ж.б.**

Иреттик сан атоочтордун ордуна **№** белгиси коюлса, андан кийин дефис белгиси келбейт, анткени **№** белгисинин өзү иреттик маанини билдирет: №22 токтом, №5 протокол

Грамматика

1. Айкын өткөн чакты – ды мүчөсү уюштурат . Ал кыймыл-аракеттин аткарылгандыгы сүйлөөчү үчүн ачык-айкын болгон учурда колдонулат. Кыймыл-аракеттин айкын, так, ачык түрдө болуп өткөнүн билдирет.

Айкын өткөн чак да сүйлөнгөн мезгилге эч бир тиешеси жок, жалпы эле кыймыл-аракетти билдирет.

Протоколдун “Чыгып сүйлөгөндөр” жана “Угулду” бөлүмүндө айкын өткөн чактын – **ды** мүчөсү колдонулат.

Грамматиканын аталышы	Мүчөнүн Варианттары	Мисалдар
<p>Айкын өткөн чак</p> <p>- Ды - ди - ду - дү</p> <p>-ты - ти- ту- тү</p>	<p>-ды: айтылды</p> <p>-ди: берилди</p> <p>-ду: угулду</p> <p>-дү: сүйлөдү</p>	<p>1. Чогулушта өткөн жылдагы бардык аткарылган иштер айтылды.</p> <p>2. Күн тартибинде эки маселе берилди.</p> <p>3.Э.Ташматовдун баяндамасы угулду.</p> <p>4. Биринчи маселе боюнча А.Мамбетов чыгып сүйлөдү.</p>

Грамматиканын аталышы	Мүчөнүн Варианттары	Мисалдар
<p>Буйрук ыңгай</p> <p>- Сын - син - сун - сүн</p>	<p>-сын: аткарылсын</p> <p>-син: бекитилсин</p> <p>-сун: коюлсун</p> <p>-сүн: жүктөлсүн</p>	<p>1.Чогулуштагы бардык иш-чаралар аткарылсын.</p> <p>2. Күн тартибиндеги маселелер бекитилсин.</p> <p>3. Э.Исановдун диссертациялык иши коргоого коюлсун.</p> <p>4.Борбордун ишин аткаруу А.Алымовго жүктөлсүн.</p>

Слова:

киргиз
жактыр
кабыл ал
сунушта
кайра кара
эсепте
ук
ди, ды, ды, ды, ды, ди, ту,

МАМЛЕКЕТТИК ТИЛ ЖАНА КОТОРМО БӨЛҮМҮ

МАМЛЕКЕТТИК ТИЛ ЖАНА КОТОРМО БӨЛҮМҮ

КЫЗМАТТЫК КАТ № 02-2/ 102

Кимге: КР ички иштер министрлигинин борбордук аппаратынын башкармалыктарынын начальниктерине, өз алдынча бөлүм башчыларына

Кимден: Ички иштер министрлигинин катчысы Э. Асановдон

Эмне жөнүндө: Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлигинин өтүнүч каты боюнча 15.04.2015-ж. №214-02 каты

Датасы: 24.06.2015.

. Уккан текстте кандай сөз айкаштары кездешти?

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик тил жана муниципалдык кызматкерлерге министрликтин ар бириште пайдаланган өз алдынча бөлүмдөрүнүн Президенттин жарлыгы жетекчилери окуу китебин түзүү активдүү лексикалык сөздөр котормо бөлүмү башкармалыктары

Кошмок сөз тибиндеги төмөнкүдөй татаал географиялык аттар арасына дефис коюлуп, баш тамга менен айрым-айрым жазылат: **Ак-Сай, Чоң-Сары-Ой, Жети-Өгүз, Тору-Айгыр, Кара-Үңкүр, Кара-Балта, Кум-Төр ж.б**

65-параграф. Географиялык энчилүү аттар белгилүү жол каттамынын чегин билдирип турган учурда арасына сызыкча коюлуп, баш тамга менен айрым-айрым жазылат: **Ош - Эркеч - Кашкар жолу, Пекин-Үрүмчү - Алматы - Бишкек - Ташкент темир жол каттамы, Бишкек - Москва - Уфа - Бишкек каттамындагы самолёт.**

Кыргыз Республикасынын

Финансы министрлигинин

Угалы.

**Финансылык пландоо бөлүмүнүн
башчысы Ж.Касымбековага**

. Берилген маалыматтардын текстте

“Бар” же “Жок” экендигин белгилегиле.

		Бар	Жок
1.	Тоң районунун шарты катаал жана унаа жолдору начар абалда болгондугу.....		
2.	Райондун жолдорунун убагында оңдолбогондугу.....		

3.	Бүгүнкү күндө запастык тетиктер боюнча кредитордук карыздар 3500 сомду түзгөндүгү.....		
4.	Тетиктердин убагында берилгендиги.....		

Улантып жазыңыз

1. Тоң районунун финансы бөлүмүнүн кызматтык автоунаасы.....
2. Унааны кармап туруу үчүн.....
3. Ал эми унаанын дөңгөлөктөрү.....
4. Мындан тышкары унаанын.....
5. Ушуга байланыштуу, Сизден,.....

Мамлекеттик көркөм сүрөт музейинин

башчысы Ж.Ч. Эргешовго

А. Урматтуу Жеңиш Чынарбекович!

Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу улуттук тил комиссиясынын демилгеси менен кыргыз элинин каада-салтын, үрп-адатын, тамак-ашын, жашоо образын чагылдырган диск даярдалууда. Диск элибизди таануунун негизги куралы катары өлкөбүздүн жаш жеткинчектерине, элибизди тереңдеп тааныйм деген башка улуттун өкүлдөрүнө, туристтерге жана улуттун улуттук өзгөчөлүгүн үйрөтө турган сабактарга, семинарларга жана изилдөөлөрдү иликтеген пайдалануу чөйрөсүнө арналат.

Көркөм өнөр сүрөт музейинин элибиздин баалуулуктарына байланыштуу экспонаттарын сүрөткө тартып алууга уруксат берүүңүздү суранабыз.

Сизди урматтап,
КР Президентине караштуу улуттук
тил комиссиясынын башчысы (колу) Э.
Эрматов

**премер-
Сариевге**

Б.

**Кыргыз Республикасынын
министри Т. А.**

Урматтуу Темир Аргембаевич!

Өкмөтүбүздүн көрсөтмөсүнүн негизинде Кыргыз Республикасынын Президенти караштуу улуттук тил комиссиясынын демилгеси менен муниципалдык кызматкерлерге А1, А2, В1, В2, С1, С2 деңгээлиндеги иш кагаздарын үйрөнүүгө жардам бере турган окуу китептери жана практика жүзүндө иштей турган көнүгүүлөр жыйнагы чыкты. Бул китептер иш кагазын өз алдынча үйрөнөм деп аракет кылган адамдарга, министрликтердин кызматкерлерине жана иш кагазын үйрөтө турган мугалимдер чөйрөсүнө арналат.

Бардык министрликтердеги иш кагазына тиешелүү сөздөрдү министрликтердин бөлүмдөрүнөн суранабыз.

Сизди урматтап,
КР Президентине караштуу улуттук
тил комиссиясынын башчысы (колу) **Э.**
Эрматов

Көркөм өнөр сүрөт музейинин элибиздин байланыштуу сүрөткө тартып алууга уруксат берүүңүздү суранабыз.

- жетишкендиктерине, сүрөттөрүн ийгиликтерине, буюмдарын
 баалуулуктарына, өзгөчөлүктөрүнө, идиштерин
экспонаттарын

Бардык министрликтердеги тиешелүү сөздөрдү министрликтердин суранабыз.

- сөздүк китебине, ыр китебине,
адистеринен башкармалыгынан
 окуу китебине, иш кагазына,
жетекчилигинен бөлүмдөрүнөн

Бул иш кагазын өз алдынча үйрөнөм деп аракет кылган адамдарга, министрликтердин жана иш кагазын үйрөтө турган мугалимдер чөйрөсүнө арналат

- жыйнактар, эмгектер, кадрларына
адамдарына китептер,
кызматкерлерине
 дисктер, адистерине

БАЯНДАМА
КАТ

Кыргыз Республикасынын

Окуйлу.

Маданият, маалымат жана туризм

министринин орун басары

М.А. Бектуровго

Баяндама кат тууралуу слайд көргөзүү

Кыргыз тили коомунун президенти

Б.С.Султановдон

Баяндама кат

1. Кыргыз Республикасынын Президентинин 2014-жылдын теке айынын экисиндеги №118 Жарлыгын аткаруу жана Кыргыз Республикасында 2014-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүүнүн жана тил саясатын өркүндөтүүнүн улуттук программасын ишке ашыруу жана анын максаттуу индикаторлоруна жетишүү боюнча иш-чаралардын планын чукул арада иштеп чыгуу боюнча Сиз тараптан Маданиятты жана кесиптик билим берүүнү өнүктүрүү башкармалыгы (Б.Акунов), Маданий мурастарды сактоо, мониторинг жана өнүктүрүү башкармалыгы (К.Карбозова), Маалыматтык саясат башкармалыгынын башчыларына 2014-жылдын теке айынын сегизинде тапшырма берилген.
2. Бирок ушул күнгө чейин эч кандай иш-чаралар даярдалып бериле элек.
3. Жогоруда аталган Кыргыз Республикасынын Президентинин Жарлыгы Министрликке 2014-жылдын кулжа айынын алтысында келип түшкөн жана анын аткаруу мөөнөтү аяктоодо.
4. Ушуга байланыштуу башкармалыктардын жетекчилери менен бул маселени чукул арада чечүү үчүн кеңешме өткөрүүңүздү суранамын.

22.07.2014

Б.С.Султанов

Текстте берилген негизги ой кайсы?

- ишти аткаруу
- иш-чаралардын планын иштеп чыгуу
- чогулуш өткөрүү

Шашылыш кеңешме өткөрүүнүн максаты

- жарлыктын аткаруу мөөнөтү аяктоодо
- иш-чаралардын планын кабыл алдыруу
- максаттуу индикаторлорго жетүү

Каттын натыйжасы эмне менен бүтөт?

- жарлыктын аткаруу мөөнөтү аяктоодо
- иш-чаралардын планын кабыл алдыруу
- максаттуу индикаторлорго жетүү

Каттын натыйжасы эмне менен бүтөт?

- шашылыш кеңешме өткөрүлөт.
- иш-чаралардын планы иштелип чыгат.
- текшерүүчүлөр келсе уят болбойт.

тилди ишкемаксаттуу иш-чаралардын мурастарды маалыматтык саясаташырууөнүктүрүүсактоо планы индикаторлор

Сураныч
кат

Сураныч кат

Уюмдардын ортосунда жазылат.

Бул кат аркылуу кандайдыр бир ишти аткарууу же аягына чыгуу экинчи уюмдан суралат.

Сураныч каттын маалым

даректери төмөнкүлөр

1. Катты алуучунун кызматы, колу, аты-жөнү	2. Текст
Тиркеме (эгерде зарылчылык болсо)	4. Жетекчинин
кызматы	жана аты-жөнү

1. Сураныч катта кандай маселе айтылат?

- Бир уюмдун ичинде жазылат
- Катта бир гана маселе каралат.
- Бир ишти аткарууу же аягына чыгуу экинчи уюмдан суралат.
- Эки маселе тууралуу сөз болот

Сураныч кат кызматтык каттын кайсы түрүнө кирет?

- Маселени чечүү үчүн жазылган каттар
- Жооп берүүнү талап кылуучу каттар
- Жооп берүүнү талап кылбай турган каттар
- Мекеме тарабынан жазылган каттар

Сураныч кат канча маалым даректен турат?

○ 1
○ 4

○ 2
○ 5

Фирмалык бланк

Коомдук телерадио берүү

Угалы.

башкы

К.Т.Оторбаевге

корпорациясынын

мүдүрү

Сөз айкаштарын түзгүлө

кызматкерлерин 90 жылдык согуштун С.Андабековго залкарэл маараке катышуучусуарналган иш-чаракаражаты артиститалант

1. Сураныч кат кимдин дарегине жазылды?

.....

2. Эмне тууралуу жазылды?

.....

3. Катты ким жазды?

.....

4. Каттын негизги максатын аныктаңыз?

.....

1. Бир маселени чечиш үчүн сураныч кат жазыңыз.

.....

.....

.....

.....

.....

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН

ПРЕЗИДЕНТИНЕ КАРАШТУУ

МАМЛЕКЕТТИК ТИЛ БОЮНЧА

УЛУТТУК КОМИССИЯ

720017, Бишкек ш., Бөкөнбаев көч.,182

тел: (0312) 315840, факс: (0312) 315815

WWW.mamtil.kg

э / э бюджет 1299002381820063

Ленин райондук казына бөлүмү

РСК Банкынын Бишкек ш., бөлүмү

БИК 129001

1. № 455 04№

мекемелерине

Жогорку окуу жайларына,
Кесиптик билим берүү

(тизме боюнча)

Сураныч кат

Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссия “Мамлекеттик тил мыйзамына”, Кыргыз Республикасында 2014-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүү жана тил саясатын өркүндөтүүнүн улуттук программасына ылайык “Сен сүйгөн кыргыз макалы” эссе жазуу сынагын жарыялаган. Сынактын жобосуна ылайык студенттер үчүн факультет ичинде (октябрь-ноябрь) жана факультет аралык (декабрь-январь) ЖОЖдун деңгээлинде өткөрүүнү уюштурууңуздарды өтүнөбүз. Жеңүүчүлөрдүн эсселерин республикалык сынакка 2016-жылдын 15-февралына чейин кат түрүндө жана kyrgyzmakal.2015@gmail.com электрондук дарегине жөнөтүүңүздөрдү суранабыз.

“Сен сүйгөн кыргыз макалы” эссе жазуу сынагынын жобосу “Кут билим” газетасынын 2015-жылдын 9-октябрындагы №38 санына, “Кыргыз тили” газетасынын 2015-жылдын 14-октябрындагы №20 санына, ошондой эле mamtil.kg сайтына жайгаштырылды.

Төраганын орун басары (колу) Аким уулу Медербек**1. Тесттерди иштегиле.**

1. Бул кандай кызматтык кат?

 суроо каты жоопту талап кыла турган кат жоопту эч кандай талап кылбайт.

2. Тексттин мазмуну кандай максатты көздөйт? Туура эмес жообун белгилеңиз

 Берилген макалдардын тегерегинде эссе жазылышы керек.

тилди өнүктүрүү жана тил саясатын өркүндөтүүнүн улуттук программасын жүргүзүү үчүн иш-чараны аткаруу керек

Кыргыз макалынын негизги мазмунун ачып берүү максатында эссе жазуу сынагын жарыялады

3. Кат эмне үчүн жазылды?

Студенттердин сабаттуу сабатсыз жаза тургандыгын текшереш үчүн конкурс жарыялоо.

 Макалдарды даңазалаш үчүн конкурс жарыялоо

жарылыс

Сен сүйгөн кыргыз макалы» сынагын өткөрүп, мыктыларды тандап алыш үчүн иш-чара өткөрүү

4. Төмөнкү ырастоолордун кайсынысы тексттин негизги максатын тагыраак аныктабайт

Сынактын жобосуна ылайык студенттер үчүн факультет ичинде октябрь-ноябрь айларында өткөрүлө тургандыгы жазылган

Жеңүүчүлөрдүн эсселерине баалуу сыйлыктар бериле тургандыгы айтылган.

Декабрь-январь айларында жогорку окуу жайынын ичинде факультеттердин арасында өткөрүлүшү көрсөтүлгөн.

Жеңүүчүлөрдүн эсселерин республикалык сынакка 2016-жылдын 15-февралына чейин кат түрүндө жибериле тургандыгы айтылган.

Сөз айкаштарын түзгүлө жана туура келгендерин бириктиргиле (номерлегиле).

Ошондой эле жобо		мекемелерине кат жиберилди.
Кесиптик билим берүү		mamtil.kg сайтына жайгаштырылды.
Жобо “Кыргыз тили” газетасынын 2015-жылдын 14-октябрындагы		2015-жылдын 9-октябрындагы №38 санына жарыяланды.
Сынактын жобосу «Кут билим» газетасынын		№20 санына басылып чыкты.

Туура вариантын белгилеңиз.

Сураныч кат кайда жазылды?

колледждерге;

мектептердеги окуучуларга;

жогоку окуу жайынын студенттерине;

билим берүү мекемелерине;

Жаштар үчүн кызматтык кат кандай кызмат аткарат? Туура эмес жообун тапкыла.

кесиптик лексиканы өркүндөтүүгө

макалдарды билүүгө;

балдардын чыгармачылыгын өнүктүрүүгө;

улуттук программанын талаптарын аткарууга;

Диалог

С: Кат кайдан келди?

Ж: Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссиясынан

С: Кат кайда жазылды?

Ж: ЖОЖдордун жана кесиптик жогорку мекемелердин студенттерине...

С: Бул катты кандай максатта жазды?

Ж: Улуттук программанын талаптарын аткаруу максатында «Сен сүйгөн кыргыз макалы» сынагын өткөрүү керек эле.

С: Кат кайда келип түштү?

Ж: Бардык окуу жайларга жана кесиптик окуу жайларына..

С: Бул ишти аткаруу үчүн кызматтык катты ким жазды?

Ж: Төраганын орун басары Аким уулу Медербек

С: Бул маселени чечүү үчүн кат кимдерге жиберилди?

Ж: Ар бир окуу жайлардын жетекчилерине....

С: Сынак кайсы убакытка чейин созулат экен?

Ж: 2016-жылдын 15-февралына чейин kyrgyzmakal.2015@gmail.com электрондук дарегине жөнөтүүлөрүн суранды.

Көңүл
айтуу

Көңүл айтуу каты

- Кайгылуу окуяга байланыштуу, жабырлануучу тарапка көңүл айтуу, кайгысына ортоктош болууну билдирүү үчүн жазылган кызмат каттардын бир түрү.

... байланыштуу кайгыңыздарды тең бөлүшөбүз,

... байланыштуу терең кайгыруубузду кабыл алыңыздар,

... байланыштуу Сизге чын жүрөктөн кайгыга ортоктош экенибизди билдиребиз,

... боюнча Сизге терең кайгыбызды билдиребиз,

... жөнүндө кабар биз үчүн абдан чоң кайгы болду.

Берилген жаңылыктагы көңүл айтуу катынын тексттин жазгыла

Жаңылыктар 11.09 2015.

Кыргызстанга Россия көңүл айтуу жолдоду.

Бишкек Кыргызстан бүгүн мурдагы Жогорку кеңештин биринчи катчысы Турдакун Усубалиевди акыркы сапарга узатты. Ал Кыргызстанды отуз жыл башкарган. Дүйнөлүк саясатчылар аны чыгаан лидер катары баалашып, анын СССРге кошкон салымы чоң экенин айтышкан. Т.Усубалиевди коюу ырасмине катышуу үчүн Россиянын президенти Путин барды. Ал эми Казакстандын президенти Н.Назарбаев Т.Усубалиевге ушул дүйшөмбүдө көңүл айтуу телеграммасын жолдогон. Бул тууралуу президенттин

маалымат кызматы бүгүн кабарлады. Кыргызстандын мурдагы лидери Т.Усубалиев ишемби күнү 83 жашында дүйнөдөн өткөн. Ага байланыштуу Кыргызстанда беш күн аза күтүү болду.

Расмий куттуктоолор:

1. куттуктоо каты
2. куттуктоо сөзү
3. ардак грамота
4. төш белги
5. алкыш каты
6. ыраазычылык кат

Куттуктоо
КАТЫ

КУТТУКТОО

Куттуктоо каты

Уюм, компания, фирма жана мекеме жетекчилерине, жалпы жамаатына расмий жана кесиптик майрамдарда, мекеменин же кызмат адамынын турмушундагы орчундуу окуяларга байланыштуу жиберилет

Президент А.Атамбаев Кыргыз Республикасынын Илим күнү менен куттуктады.

“Урматтуу илимпоздор жана илим ишмерлери!

Сиздерди кесиптик майрамыңыздар – Кыргыз Республикасынын илим күнү менен куттуктайм!

Кандай гана өлкөнүн болбосун социалдык-экономикалык өнүгүшүн тездетүүнүн эң орчундуу өбөлгөсү болуп эсептелген адам капиталын түзүүдө илим өзгөчө мааниге ээ.

Кыргызстандын шартында бардык илимий күчтөрдү артыкчылыктуу багыттарга топтоо зарыл. Илимдин натыйжалуулугун жогорулатуунун заманбап механизмдерин ишке киргизип, илимий чөйрөдө атаандаштык кырдаалды түзүү керек. Изилдөөлөргө материалдык жактан өбөлгө түзүүнүн ийкемдүү формаларын киргизүү абзел. Илимпоздордун коомубуздагы аброюн арттыруу саясатын так жүргүзүп, илимге жаш талантуу күчтөрдүн келиши үчүн шарт түзүү, илимдин өндүрүш менен байланышын чыңдоо – биздин максатыбыз.

Биз жаңы бийиктиктерге жана эл аралык деңгээлдеги илимий жетишкендиктерге умтулуп, дүйнөлүк илим-билим системасына интеграцияланышыбыз керек. Азыр биздин экономикабыз тушугуп жаткан атаандаштыктын глобалдык чакырыктары биринчи кезекте өлкөбүздүн илимий потенциалынын алдына чоң жана кечиктирилгис милдеттерди коюуда.

Кыргызстандын илимпоздору муундар ортосундагы байланышты жана илимий салттарды улантып, өздөрүнүн бардык чыгармачылык дараметин өлкөбүздүн жана элибиздин кызыкчылыктарына кызмат кылууга жумшайт деп ишенем.

Бардыгыңыздарга чың ден-соолук, бак-таалай жана Кыргызстандын жаркын

келечегине арналган илимий ишмердигиңиздерге ийгиликтерди каалайм!

АЛКЫШ КАТЫ

Алкыш каты

- Коммерциялык эмес кызмат катынын бир түрү. Ал аткарылган
- жумуш же кызматташтыгы үчүн (уюмга, кызмат адамына,
- жарандарга) ыраазычылык билдирүү, ырахмат айтуу максатында жазылган кызмат каты болуп саналат. Алкыш каты ишкананын фирмалык бланкына же атайын даярдалган кагаздарга жазылат.
- Анын атайын бир формасы болбойт. Каалоо боюнча чын көңүлдөн
- же чакыруу, куттуктоо каттарына жооп катары жазылат.

1. Сүйлөмдөрдү ылайыктуу сөздөр же сөз айкаштары менен толуктагыла.

- 1)үчүн Сизге ыраакмат айтат.
- 2)көрсөткөн жардамыңыз үчүн ыраазычылык билдирүүгө уруксат этиңиздер.
- 3)үчүн Сиздерге.....алкыш жарыялайт.
- 4)ыраакмат айтабыз.
- 5)берген жардамыңыздар үчүн ыраазычылык билдиребиз.
- 6) Колдоо көрсөткөнүңүздөр үчүн терең ыраазычылык билдирип кетүүгө уруксат этиңиздер.

2. Сөз айкаштарын түзгүлө.

ыраакмат.....
ыраазычылык.....
уруксат.....
жардамыңыз.....
моралдык жана.....
өзүбүздүн.....

Алкыш каты

Урматтуу Надежда Николаевна, Сабина Градваль айым жана Бекболот Жапарович, Өнүктүрүү саясат Институту ишке ашырган, Швейцария Өкмөтү менен Улуу Британиянын Эл аралык өнүктүрүү министрлиги тарабынан каржыланган “Элдин үнү жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жоопкерчилиги. Бюджеттик процесс” долбоорунун кызматкерлери!

Ала-Бука районунун Биринчи май айыл аймагынын жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары – аталган айыл аймагынын айылдык кеңеши жана айыл аймагынын айыл өкмөтү Сиздерге биздин айыл аймагынын пилоттук айыл аймагы катары тандап алып, аталган долбоордун алкагында аймактагы муниципалитеттин кадыр-баркын жогорулатуу, муниципалдык кызматкерлердин жана айылдык кеңештин

депутаттарынын потенциалын жогорулатуу, аймакта ачык-айкындуулукту камсыз кылуу, аймактагы артыкчылыктуу көйгөйлөрдү аныктоо жана аларды чечүүнү пландаштыруу, муниципалдык менчикти башкаруу жана жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүн көбөйтүү жаатындагы Сиздердин ат көтөргүс эмгегиңиздердин акыбети кайтты. Биздин аймак Сиздердин долбоор менен иштеген бир жылда реалдуу кадам таштап, 2014-жылы жергиликтүү бюджеттин аткарылышы 188%ды түзүп, республикадагы алдыңкы чектерди багынтты. Ошол эле учурда “Эркин-Тоо” мамлекеттик расмий гезити тарабынан “Жылдын мыкты айыл аймагы” катары таанылып, Ала-Бука районунда да жылдын мыкты айыл аймагы катары жеңүүчү деп табылды. Бир жыл бою биздин айыл аймак менен тыгыз жана ар тараптуу кызматташып, жардамдашканыңыздар үчүн терең ыраазычылыгыбызды билдиребиз!

Ийгилик жаратууда Майрамбеков Султан, Чекиров Асылбек, Мамытов Азамат, Шамшидинова Гүлайым, Осмонкулов Танат, Айтыкулов Бакыт, Балакунова Айнура, Мусаева Анара, Керимова Жылдыз, Эргешов Кеңеш, жергиликтүү консультант Эсеналиев Калмурат жана башка бардык кызматкерлериңиздердин ак ниеттүү эмгектерин баса белгилеп, алардын мындан аркы иштерине ийгиликтерди каалап, ар дайым алдыда гана болушуна тилектештигибизди билдиребиз!

Ыраазычылык катыбызды “Өнүктүрүү саясат институту – Биринчи май айыл аймагынын ийгиликтеринин локомотиви” деп жыйынтыктайбыз!

Ар дайым биз Сиздер менен биргебиз!!!

Суроолорго жооп бергиле.

1. Алкыш каты кимдердин дарегине жазылды?
2. Кайсы айыл аймагы тарабынан жазылды?
3. Ыраазычылыкты билдирүүчү кандай сөздөр же сөз айкаштары кезигет экен?
4. Бул аймактагы элдер кандай жетишкендиктерге ээ болушту?
5. Ийгилик жаратууда кимдер жардам беришти?

Биринчи май айыл өкмөтүнүн башчысы
Айылдык кеңештин төрайымы

М. Шербаев
А. Иманова

Өзүңдү текшер

Кыргыз тилинин жазуу эрежелери:

35-параграф. Үндүү тыбыш менен аяктаган этиш сөзгө **-ар** мүчөсү жалганса, бул мүчө уланган муундагы үндүүнүн созулуп айтылыш формасына жазууда жол берилет: **иште - ар= иштээр, башта- ар=баштаар, ойло-ар=ойлоор, кара-ар=караар ж.б.**

Эскертүү: **Ы** жана **И** тыбыштары менен аяктаган этиш сөзгө арсар келер чактын **-ар** мүчөсү жалганса, соңку муундагы үндүү созулуп айтылат, бирок жазууда буга жол берилбейт: **ири-ар=ирир, чири-ар=чирир, байы-ар=байыр, жиби-ар=жибир, ысы-ар=ысыр, ээрчи-ар=ээрчир.**

36-параграф. Үнсүз менен аяктаган этишке **-ар** мүчөсү жалганса, соңку муундагы үндүү созулуңку айтылат, бирок буга жазууда жол берилбейт: **бар-ар=барар, кел-ар=келер, сат-ар=сатар, жүр-ар=жүрөр ж.б.**